

Priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (Švieslentės) metodika

2024 m. redakcija

Turinys

Sąvokos	3
Įvadas.....	4
1. Pažangumo vertinimo (Švieslentės) metodika.....	5
1.1. Vertinimo kategorijos.....	5
1.2. Vertinimo apribojimai ir taikomos išimtys	7
1.3. Duomenų surinkimas.....	9
1.4. Švieslentės metodikos atnaujinimas	9
2. Pažangumo vertinimo (Švieslentės) kriterijai	10
2.1. Veiklos rodikliai	10
2.2. Rizikos vertinimas ir valdymas	12
2.3. Skundų nagrinėjimas.....	13
2.4. Konsultavimas.....	14
2.5. Patikrinimų atlikimas	16
2.6. Kontroliniai klausimynai.....	17
2.7. Poveikio priemonių taikymas.....	19
2.8. „Verslo naujoko“ statuso taikymas	19
2.9. Mažareikšmiškumo institutas.....	20
2.10. Grįžtamasis ryšys	21
Vertinimo kriterijų sąrašas.....	23
1. Veiklos rodikliai	23
2. Rizikos vertinimas ir valdymas	28
3. Skundų nagrinėjimas.....	32
4. Konsultavimas.....	35
5. Patikrinimų atlikimas	42
6. Kontroliniai klausimynai.....	49
7. Poveikio priemonių taikymas.....	52
8. „Verslo naujoko“ statuso taikymas	55
9. Mažareikšmiškumo institutas.....	58
10. Grįžtamasis ryšys	60

Sąvokos

Pažangios verslo priežiūros priemonės – suprantamos kaip rizikos valdymo sistema, patikrinimų planavimas ir išankstinis informavimas apie patikrinimą, kontroliniai klausimynai (toliau – KK), vienodas ir kokybiškas asmenų konsultavimas, deklaracija dėl pirmųjų verslo metų, dviejų datų taisyklė, mažareikšmių teisės aktų pažeidimų institutas, priežiūros institucijų veiklos vertinimo rodikliai, grįžtamojo ryšio vertinimas.

Priežiūros institucija (toliau – PI) – ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis viešojo administravimo subjektas, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme (toliau – VAI) (2 str. ir 31 str.). Interaktyvų Lietuvos PI sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“ skelbia Ekonomikos ir inovacijų ministerija savo interneto svetainėje¹.

Ūkio subjektas (toliau – ŪS) – fizinis ar juridinis asmuo arba kita organizacija, juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, vykdamas Lietuvos Respublikos teritorijoje ūkinę veiklą, kurią prižiūri viešojo administravimo subjektai.

Ūkio subjekto veiklos patikrinimas (toliau – ūkio subjekto patikrinimas) – teisės aktų reglamentuoti viešojo administravimo subjektų veiksmai (ŪS dokumentų, darbų, ŪS priklausančio objekto patikrinimas, tyrimas, inspektavimas, dokumentų poėmis ir kiti), kuriais tikrinama ūkio subjekto veikla. Ūkio subjekto veiklos patikrinimai gali būti planiniai ir neplaniniai.

Ūkio subjektų veiklos priežiūra – viešojo administravimo subjektų (PI) veikla, skirta teikti metodinę pagalbą ūkio subjektams, prižiūrėti, kaip ūkio subjektai laikosi įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, kontroliuoti, ar tinkamai tuos reikalavimus vykdo, ir įgyvendinti kitas priemones, užtikrinančias tinkamą teisės aktų reikalavimų laikymąsi ir užkertančias kelią žalai teisės normų saugomoms vertybėms atsirasti.

Ūkio subjektų veiklos priežiūra apima:

1. ūkio subjektų veiklos patikrinimus;
2. ūkio subjektų konsultavimą ir priežiūrą atliekančio subjekto kompetencijos klausimais ir kitų prevencinių veiksnių, skirtų užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams, atlikimą;
3. teisės aktų nustatyta tvarka gautos informacijos apie ūkio subjektų veiklą vertinimą;
4. poveikio priemonių ūkio subjektams taikymą įstatymų ir jų pagrindu priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka;
5. informacijos apie pagrindinius atitinkamos srities ūkio subjektų veiklos priežiūros reikalavimus sklaidą.

¹ <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/ukio-subjektu-veiklos-prieziura-atliekanciu-viesojo-administravimo-subjektu-sarasas>

Įvadas

2017 m. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija sukūrė Švieslentę – įrankį, leidžiantį pagal objektyvius kriterijus įvertinti, kiek ir kaip priežiūros institucijos įgyvendina pažangias verslo priežiūros priemones, kaip taiko gerąsias verslo priežiūros veiklos praktikas. Remiantis Priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (Švieslentės) metodika, periodiškai atliekamas PI vertinimas, siekiant nustatyti institucijų pažangą, diegiant ir taikant pažangias ūkio subjektų veiklos priežiūros priemones.

Galima išskirti tokias institucijų švieslentės (pažangumo vertinimo) naudas:

- Tai naudingas įrankis, skirtas rinkti, kaupti, sisteminti ir atverti informaciją apie visų PI veiklą.
- Gali padėti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos Seimui, ministerijoms stebėti PI pažangą, jos tendencijas diegiant ir taikant pažangias verslo priežiūros priemones.
- Padeda identifikuoti esmines problemas bei įvertinti poreikį imtis konkrečių veiksmų situacijai verslo priežiūros srityje gerinti.
- Sudaroma galimybė palyginti PI bendrame kontekste, identifikavus stipriausias ir silpniausias PI veiklos sritis.
- Skatina mažiau pažangias PI lygiuotis į pažangesnes PI, taip keliamas bendras verslo priežiūros lygis, didinamas verslo ir visuomenės pasitikėjimas institucijų veikla, stiprinamas bendradarbiavimas.
- Lengvai suprantamu būdu supažindina institucijas, kurioms PI yra pavaldžios (ministerijas, Vyriausybę, Seimą), verslą ir visuomenę su pažangiausiomis PI, jų taikoma praktika, ir apžvelgia PI, kurioms vertėtų tobulinti veiklos metodus.

Šiame dokumente, kuris susideda iš dviejų dalių, pateikiamas Priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (švieslentės) metodikos aprašymas. Pirmoje dalyje pateikiama vertinimo metodika, o antroje išsamiai aprašomos vertinimo kategorijos bei jų kriterijai. Taip pat pateikiami du priedai – PI sąrašas bei vertinimo kriterijų sąrašas pagal kategorijas.

PI pažangumo vertinime (Švieslentėje) pateikiamas PI **pažangumo įvertinimas** pagal modernių verslo priežiūros priemonių taikymo apimtį bei kokybę, taip pat pagal kitus su verslo priežiūra susijusius institucijų veiklos aspektus.

1. Pažangumo vertinimo (Švieslentės) metodika

1.1. Vertinimo kategorijos

PI pažangumas vertinamas pagal 10 kategorijų, kurios apims tiek pažangias verslo priežiūros priemones, tiek kitus PI veiklos aspektus. Kiekviena iš šių kategorijų skaidoma į smulkesnius vienetus – kriterijus. Iš viso vertinama pagal 45 pagrindinius kriterijus (taip pat numatytas 64 subkriterijus ir 1 papildomas kriterijus) visose kategorijose (žr. 1 lentelė). Vertinimo kriterijai buvo suformuluoti remiantis tiek gerojoje praktikoje taikomomis verslo priežiūros priemonėmis, tiek PI veiklos principais, tikslais ir uždaviniais, įtvirtintais šiuose dokumentuose:

- VAĮ IV skyriuje;
- Funkcijų optimizavimo apraše².

Verslo priežiūros sistemos tobulinimui taip pat svarbios Valstybės kontrolės atliktų veiklos auditų ataskaitos³. Taip pat yra parengti įvairūs metodiniai ir kiti susiję dokumentai:

- KK aprašas⁴,
- Rizikos gairės⁵,
- Konsultavimo gairės⁶;
- Deklaracija dėl pirmųjų verslo metų⁷;
- Gairės dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų profesinės etikos, nepriklausomumo ir nešališkumo valdymo⁸;
- Skundų dėl ūkio subjekto veiklos nagrinėjimo tvarkos rengimo ir taikymo gairės⁹;
- Rekomendacijos PI dėl pirmus metus veiklą vykdančiams ūkio subjektams orientuotų priežiūros priemonių diegimo¹⁰;
- Priežiūros institucijų veiklos vertinimas ir atskaitomybės standartas (toliau – Atskaitomybės standartas)¹¹;
- Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijos¹².

Taip pat svarbūs yra Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) parengti metodiniai dokumentai dėl gerosios praktikos principų diegimo reguliavimo politikoje:

- EBPO Reguliavimo politikos įgyvendinimas ir patikrinimai¹³;

² Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašas, patvirtintas [Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 511](#) „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“

³ „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi?“, 2018 m. „Kaip Valstybinė darbo inspekcija užtikrina saugų ir legalų dalyvavimą darbo rinkoje“, 2019 m., „Ar užtikrinama vartotojų teisių apsauga“, 2019 m., Statybos leidimų išdavimas ir statybos proceso atitiktis nustatytiems reikalavimams“, 2019, „Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimas“, 2020 m, ir kt.

⁴ „Ūkio subjektų veiklos priežiūros institucijų kontrolinių klausimynų rengimo ir atnaujinimo tvarkos aprašas“

⁵ „Rizikos vertinimo pagrįstos ūkio subjektų veiklos priežiūros gairės“

⁶ „Vienodos ir kokybiškos asmenų konsultavimo praktikos užtikrinimo gairės“

⁷ „Deklaracija dėl pirmųjų verslo metų“

⁸ „Gairės dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų profesinės etikos, nepriklausomumo ir nešališkumo valdymo“

⁹ Skundų dėl ūkio subjekto veiklos nagrinėjimo tvarkos rengimo ir taikymo gairės

¹⁰ „Verslo naujokų priežiūros ypatumai“

¹¹ Atskaitomybės standartas galutinis.pdf

¹² Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. 2-246 „Dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų patvirtinimo“

¹³ OECD, *Regulatory Enforcement and Inspections*, OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy, OECD Publishing, 2014. http://www.oecd-ilibrary.org/governance/regulatory-enforcement-and-inspections_9789264208117-en

– EBPO Priežiūros ir patikrinimų vertinimo įrankis¹⁴. Kiekvienoje kategorijoje bus galima surinkti daugiausia 10 balų, taigi iš viso 100 balų, tačiau, jeigu dalis kategorijos klausimų PI nėra aktualūs, atitinkama balų suma mažinamas galimas surinkti maksimalus balas toje kategorijoje ir gauti balai perskaičiuojami pagal dešimties balų vertinimo sistemą. Balų skyrimo sistema kiekvienoje kategorijoje pagal vertinimo kriterijus skiriasi ir yra pateikiama šios metodikos 2 dalyje „Pažangumo vertinimo (švieslentės) kriterijai“, o visų vertinimo kriterijų sąrašas – priede.

Siekiant kuo tiksliau įvertinti PI, kiekvienai kategorijai priskiriamas atitinkamas svartinis koeficientas, t. y. diversifikuojama kriterijų ar kategorijų įtaka bendram pažangumo (indekso) vertinimui. Pavyzdžiui, turėti gerai veikiančią rizikos valdymo sistemą yra reikšmingiau negu užtikrinti tinkamą mažareikšmiškumo taikymą (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Vertinimo suskirstymas pagal kategorijas

Nr.	VERTINIMO KATEGORIJOS	Kriterijų skaičius			Maksimalūs balai	Svertiniai koeficientai	Pažangumo įvertinimas (indeksas)
		Pagrindiniai	Subkriterijai	Papildomi			
1.	Veiklos rodikliai	7	-	-	10	0,175	10
2.	Rizikos vertinimas ir valdymas	4	8	-	10	0,175	
3.	Skundų nagrinėjimas	6			10	0,075	
4.	Konsultavimas	6	18		10	0,15	
5.	Patikrinimų atlikimas	4	13	-	10	0,125	
6.	Kontroliniai klausimynai	4	7	-	10	0,1	
7.	Poveikio priemonių taikymas	3	4	1	10	0,05	
8.	„Verslo naujoko“ statuso taikymas	4	2	-	10	0,05	
9.	Mažareikšmiškumo institutas	3	2	-	10	0,05	
10.	Grižtamasis ryšys	4	10	-	10	0,05	
	Iš viso:	45	64	1		1	

Vertinant priežiūros institucijas, atsižvelgiama į jų veiklos specifiką, kaip įgyvendinami priežiūros procesai, t. y., jeigu PI atskiroms priežiūros sritims taiko skirtingas tikrinimo, kontrolinių klausimynų rengimo ir atnaujinimo tvarkas ir pan., kriterijui skirtas balas dalinamas į tiek dalių, kiek yra priežiūros sričių.

Galutiniai PI pažangumo vertinimo rezultatai pristatomi dviem būdais:

- atskirai pagal kiekvieną vertinimo kategoriją;
- pagal vieną pažangumo įvertinimo indeksą (šviesoforo principu).

Galutinis pažangumo vertinimo (indekso) įvertis pateikiamas skalėje nuo D- (žemiausias įvertinimas) iki A+ (aukščiausias įvertinimas). Kiekviena iš šios sistemos reikšmių rodo tam tikrą intervalą bendroje dešimties balų (nuo 0 iki 10) vertinimo sistemoje (žr. 1 pav.).

¹⁴ OECD, *Enforcement and Inspections Toolkit*, Concrete steps for better regulatory delivery. GOV/RPC(2017)6.

1 pav. Vertinimo (pažangumo indekso) reikšmės

Vertinimo skalė	Surinkti balai
A+	> 9,5–10
A	> 9–9,5
A-	> 8,5–9
B+	> 8–8,5
B	> 7,5–8
B-	> 7–7,5
C+	> 6,5–7
C	> 6–6,5
C-	> 5,5–6
D+	> 4–5,5
D	> 2,5–4
D-	> 0–2,5

1.2. Vertinimo apribojimai ir taikomos išimtys

PI tarpusavyje skiriasi įvairiais aspektais:

Pagal patikrinimų vykdymo intensyvumą:

- Vienos institucijos atlieka labai daug patikrinimų (pvz., Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT), Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Aplinkos apsaugos departamentas (toliau – AAD), Nacionalinis visuomenės sveikatos centras (toliau – NVSC), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2023 m. atliko nuo 1 940 iki 22 900 patikrinimų).
- Kitos institucijos atlieka labai mažai patikrinimų (pvz., Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba prie Finansų ministerijos (toliau – VDTAT), Nacionalinis transplantacijos biuras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NTB), Lietuvos bioetikos komitetas, Lietuvos geologijos tarnyba, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba (toliau – LVAT), Ryšių reguliavimo tarnyba 2023 m. atliko nuo 0 iki 10 patikrinimų).

Pagal prižiūrimų ūkio subjektų skaičių:

- Dalies institucijų prižiūrimų ūkio subjektų ratas itin platus (pvz., Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, VMVT, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau VMI), NVSC, Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Muitinės departamentas – nuo 30 tūkst. iki 660 tūkst.).
- Kitos prižiūri labai mažai ūkio subjektų (pvz., Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba, Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos

Respublikos finansų ministerijos, Žemės ūkio agentūra, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija – nuo 4 iki 58).

Pagal priežiūros specialistų skaičių:

- Daugiausia priežiūros specialistų dirba VMI, VMVT, AAD ir kt.
- Mažiausia priežiūros specialistų dirba NTB, LVAT ir kt.

Pagal priežiūros funkcijų santykį su likusiomis institucijos funkcijomis:

- 100 proc. priežiūros funkcijas atliekančios institucijos, pavyzdžiui, VMI, VMVT, Lietuvos transporto saugos administracija, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos ir kt.
- Tik tam tikra (ar maža) dalimi priežiūros funkcijas atliekančios institucijos, pavyzdžiui, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, NTB, LVAT, VDTAT.
- Pagal PI atskaitingumą ir pavaldumą:
Dauguma priežiūros institucijų yra pavaldžios ir atskaitingos ministerijoms pagal valdymo sritis, tačiau yra PI, kurios yra niekam nepavaldžios, tačiau atskaitingos Seimui (3), Vyriausybei (8) arba kurios yra atskaitingos tik visuomenei (profesinės asociacijos (1)).

Nepaisant to, kad PI veikia skirtinguose ekonomikos sektoriuose, tačiau vykdomi verslo priežiūros procesai iš esmės yra tapatūs, todėl PI turėtų vienodai taikyti efektyvios verslo priežiūros principus ir priemones, įtvirtintas teisės aktuose. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad visos PI skiriasi savo veiklos bei vykdomų funkcijų pobūdžiu, taip pat skirtingu intensyvumu užsiima ūkio subjektų veiklos priežiūra, jų pažangumo vertinimas pagal šią metodiką gali turėti tam tikrų apribojimų ir išimčių.

Priežiūros institucijos vertinamos pagal visas kategorijas, tačiau tam tikrais atvejais dėl teisės aktuose taikomų išimčių (pavyzdžiui, VMVT dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 625/2017 nustatytų oficialios kontrolės nuostatų negali iš anksto įspėti apie patikrinimą, VAĮ 1 str. 7 d. ir 8 d. yra nustatytos galimos išimtys dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros mokesčių administratoriui, muitinei, finansų rinkos priežiūrą, energetikos kontrolę, nelegalaus, nedeklaruoto darbo ar nedeklaruotos savarankiškos veiklos, didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių rinkos galios panaudojimo priežiūrą ir konkurencijos priežiūrą atliekantiems subjektams) ar veiklos specifikos, atsižvelgiant į proporcingumo principą (pavyzdžiui, mažą ūkio subjektų skaičių prižiūrinčiai PI nėra tikslinga turėti įrašomą konsultavimo liniją), dalis priežiūros institucijų bus vertinamos ne pagal visas kategorijas ar vertinimo kriterijus. Atitinkamai, nustatant bendrą priežiūros institucijos pažangumo vertinimo indeksą, atsižvelgiama į tai institucijai taikomus apribojimus ir išimtis¹⁵: jei išimtis taikoma visai kategorijai (pavyzdžiui, kontrolinių klausimynų kategorijoje, kai institucija netaiko kontrolinių klausimynų), ši kategorija nevertinama balais (žymima N/A) ir šiai kategorijai tenkantis svertinis koeficientas (galimi surinkti maksimalūs balai) proporcingai išdalinamas likusioms kategorijoms, jeigu tam tikros kategorijos kriterijus tai institucijai neaktualus, tai atitinkama balų suma mažinamas galimas surinkti maksimalus balas toje kategorijoje ir gauti balai perskaičiuojami pagal dešimties balų vertinimo sistemą.

¹⁵ Pvz., PI, prižiūrinčioms kelis ūkio subjektus, gali būti netaikomas reikalavimas naudoti rizikos vertinimo ir valdymo sistemą.

1.3. Duomenų surinkimas

Pažangumo vertinimo (indekso) duomenys, kurių pagrindu sudaromi kriterijų įvertinimai, surenkami dviem būdais: 1. PI pateikia Ekonomikos ir inovacijos ministerijos parengtus klausimynus su juose užpildyta informacija, 2. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos atliekamas ekspertinis vertinimas, kuris apima:

- PI vidaus tvarkos dokumentų (dėl kontrolinių klausimynų, rizikos valdymo, konsultavimo) analizę ir vertinimą;
- institucijų, kurioms PI yra pavaldžios (ministerijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos Respublikos Seimo), priimamų teisės aktų, rekomendacijų ir kt. dokumentų vertinimą;
- su ūkio subjektų veiklos priežiūra susijusios informacijos, pateikiamos PI interneto svetainėse, vertinimą.

Klausimynuose, skirtuose pagrindinei vertinimo informacijai ir duomenims surinkti, prašoma PI atsakyti, kaip įgyvendinami šios metodikos priede nurodyti atskirų vertinimo kategorijų vertinimo kriterijai, savo atsakymą pagrindžiant nuorodomis į teisės aktus arba aprašant taikomą veiklos praktiką, pateikiant papildomus dokumentus, kurie nėra viešai prieinami. Dalis klausimyne pateikiamų klausimų yra uždaro tipo, dalis – atviro, kai prašoma aprašyti situaciją. Klausimynams pildyti PI skiriamas 3 mėn. laikotarpis.

Klausimynai institucijoms siunčiami birželio–liepos mėn. su prašymu pateikti duomenis už klausimyne nurodytą ataskaitinį laikotarpį. Atlikus pirminį vertinimą, priežiūros institucijoms siunčiamas klausimynas susipažinti su pirminiu vertinimu (bei Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateikiamais pagrindimais dėl neigiamo įvertinimo) ir sudaroma galimybė pateikti patikslinimus, paaiškinimus. Atlikus galutinį vertinimą, pažangumo vertinimo (švieslentės) rezultatai pateikiami kitų, po švieslentės ataskaitinių metų einančių, metų I ketvirtį.

1.4. Švieslentės metodikos atnaujinimas

Švieslentės metodika (vertinimo kriterijai) gali būti peržiūrima (atnaujinama) kas metus (esant poreikiui ir dažniau). Vertinimo kriterijų pasikeitimai galimi dėl šių priežasčių:

- ✓ Pasikeitę ūkio subjektų veiklos priežiūrą reguliuojantys teisės aktai.
- ✓ Pasikeitusi geroji verslo priežiūros praktika.
- ✓ Ankstesniems vertinimo kriterijams tapus nebeaktualiems (pvz., visos institucijos visiškai atitinka kriterijaus įgyvendinimą ir tolimesnė pažangios priemonės stebėseną tampa nebeaktuali).
- ✓ Suradus geresnį būdą stebėti ir įvertinti siekiamą ŪS priežiūros veiklą.

Atnaujinant Švieslentės metodiką laikomasi principo, kad priežiūros institucijos turi turėti pakankamai laiko įgyvendinti naujais teisės aktų reikalavimais įtvirtintas pažangias verslo priežiūros veiklos praktikas. Dėl šios priežasties gali pasitaikyti atvejų, kai Švieslentės metodika neatitinka šiuo metu teisės aktuose įtvirtintų galiojančių nuostatų ūkio subjektų priežiūrą atliekančioms institucijoms, nes nepaėjo pakankamai laiko nuo pasikeitusių teisės aktų nuostatų įsigaliojimo.

2. Pažangumo vertinimo (Švieslentės) kriterijai

Šioje dalyje pristatomos vertinimo kategorijos ir jų kriterijai, pagal kuriuos bus vertinamas PI pažangumas. Bendras detalizuotas visų kriterijų sąrašas pateikiamas priede.

2.1. Veiklos rodikliai

Verslo priežiūros veiklos organizavimo tikslas – užtikrinti, kad priežiūros funkcijos valstybėje būtų atliekamos efektyviai, koordinuotai, mažiausiomis sąnaudomis. Svarbiu veiksnium, lemiančiu efektyvių priežiūros funkcijų atlikimą, tampa PI atliekamų priežiūros veiksmų ir procesų stebėsenos bei jų rezultatų vertinimas. Dėl šios priežasties svarbiu tampa PI veiklos strateginio planavimo procesas ir priežiūros veiklos vertinimo – PI veiklos efektyvumo (rezultatyvumo) rodiklių – diegimas.

Rodikliai suprantami kaip pažangiais vadybos metodais paremtas planavimo, vadybos ir gerojo viešojo valdymo įrankis, padedantis PI siekti pagrindinio savo veiklos tikslo ir uždavinių, efektyviai paskirstant turimus ribotus finansinius ir žmogiškuosius išteklius, taip pat vykdyti rezultatyvią verslo priežiūros veiklą, nuolat stebėti, matuoti ir vertinti PI atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros veiklos rezultatus.

Veiklos vertinimo rodiklių nauda pasireiškia keliais aspektais:

- Rodiklių nauda institucijoms:
 1. Orientuoja visos institucijos veiklą užtikrinti institucijos misijos (paskirties) įgyvendinimą.
 2. Nustato pagrindinius veiklos prioritetus ir padeda kryptingai siekti užsibrėžtų tikslų.
 3. Rodiklių naudojimas suteikia galimybę stebėti ūkio subjektų priežiūros veiklos procesus ir analizuoti jų rezultatus.
 4. Skatina savo veikloje naudoti pažangias ūkio subjektų veiklos priežiūros priemones.
 5. Rodiklių reikšmių analizės rezultatai padeda priimti valdymo sprendimus, lemiančius didesnę institucijos veiklos efektyvumą ir rezultatyvumą.
 6. Padeda geriau pagrįsti asignavimų (finansavimo) poreikius kitiems finansiniams metams.
- Rodiklių nauda visuomenei:
 1. Užtikrina PI veiklos skaidrumą ir atskaitomybės didinimą.
 2. Išgrynina PI veiklos tikslus ir prioritetus.
 3. Didina viešųjų išlaidų naudojimo efektyvumą.

Priežiūros institucija turėtų nustatyti 3 tipų ūkio subjektų priežiūros veiklos vertinimo kriterijus:

1. Vertybių apsaugos stebėsenos kriterijus, pagrįstus pagrindiniu priežiūros veiklos siekiu (misija). Šie kriterijai turi būti orientuoti į teisės normų saugomų vertybių apsaugą arba galimos žalos šioms vertybėms mažėjimą, taip pat vertinti teisės aktų reikalavimų pažeidimais sukeltus padarinius (žalą). Kriterijai, kuriais skaičiuojami ūkio subjektų padaryti teisės aktų pažeidimai arba kuriais matuojamas teisės aktų laikymasis, negali būti vertybių apsaugos stebėsenos kriterijai.

2. Patikrinimais sukeliama naštos ūkio subjektams kriterijų. Patikrinimai laikytini brangiausia priežiūros priemone tiek tikrinamam ūkio subjektui, tiek ir priežiūrą atliekančiai institucijai. Patikrinimais sukeliama naštos kriterijumi įvertinami ūkio subjektų prarasti ištekliai (laiko sąnaudos ir finansinės išlaidos), kurių jie neteko dėl priežiūrą atliekančio subjekto vykdytų patikrinimų.

3. Kriterijai, kuriais įvertinamas ūkio subjektų pasitenkinimas priežiūros institucijos veikla.

Viešojo administravimo įstatymo 36 str. 1 d. numatyta pareiga ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančiam subjektui vertinti priežiūrai skiriamus išteklius, idealiu atveju PI turėtų vertinti priežiūrai skirtų išteklių panaudojimo efektyvumą, t. y., kiek 1 priežiūrai skirtas euras atnešė visuomenei naudos (padėjo išvengti žalos).

Siekiant suformuluoti tinkamus priežiūros institucijos ūkio subjektų priežiūros veiklos vertinimo kriterijus, būtina kuo tiksliau nustatyti priežiūros institucijos misiją (priežiūros siekį), nes tinkamų ūkio subjektų priežiūros vertinimo kriterijų nustatymas galimas tik tada, kai yra aišku, kokių rezultatų siekiama vykdoma veikla. PI misija turi būti glausta, aiški ir leisti suprasti, kokia yra pagrindinė priežiūros institucijos vykdoma veikla ir kokią visuomenės vertybę PI saugo.

Atsiskaitymas už PI veiklos rezultatus reglamentuojamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 135 patvirtintame Viešojo sektoriaus subjekto metinės veiklos ataskaitos ir viešojo sektoriaus subjektų grupės metinės veiklos ataskaitos rengimo tvarkos apraše. Atsiskaitymo už priežiūros veiklą rekomendacijos pateiktos Atskaitomybės standarte. Metinės veiklos ataskaitos yra vienas iš pagrindinių atskaitingumo instrumentų visoms priežiūros institucijos veikla besidominčioms šalims. Priežiūros veiklos rodikliai ir jų pasiektos metinės reikšmės turi būti viešinami ir skelbiami priežiūros institucijos metinėse veiklos ataskaitose, kurios skelbiamos viešai.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal veiklos vertinimo rodiklių kategoriją, bus naudojami 2 lentelėje nurodyti kriterijai.

2 lentelė. Veiklos rodiklių kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Nustatyta priežiūros veiklos misija (siekis), kuri turi būti susieta su institucijos kompetencijai priskirtų visuomenei svarbių vertybių apsauga ir siekiu užkirsti kelią žalos saugomoms vertybėms atsiradimui	3,0
2.	Nustatytas bent vienas tikslo pažangos stebėjimo rodiklis, kuris padėtų stebėti pažangą, siekiant nustatyto priežiūros veiklos tikslo	2,0
3.	Nustatytas bent vienas patikrinimų naštos rodiklis, kuris matuotų ūkio subjektų patiriamą patikrinimų naštą	1,0
4.	Priežiūros institucijos išteklių, skirtų priežiūrai, efektyvumo/veiksmingumo vertinimas	1,0
5.	Ūkio subjektų pasitenkinimo priežiūros institucijos veikla rodikliai	1,0
6.	Atskaitomybė už priežiūros veiklą. Veiklos vertinimo rodiklių viešinimas priežiūros institucijos interneto svetainėje ir metinėje veiklos ataskaitoje	1,0

7.	Netinkamų rodiklių, kuriais būtų skaičiuojamas taikytų poveikio priemonių skaičius arba nustatytų pažeidimų skaičius, (ne)naudojimas.	1,0
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.2. Rizikos vertinimas ir valdymas

VAĮ 30 straipsnio 1 dalies 7 punkte yra įtvirtintas rizikos vertinimo principas, reiškiantis, kad priežiūrą atliekančių subjektų veiksmai pirmiausia nukreipiami didžiausios rizikos atvejams šalinti, riziką siejant su žalos teisės normų saugomoms vertybėms atsiradimo tikimybe ir šios žalos dydžiu bei mastu.

Visos PI yra įpareigosios įsidięgti ir taikyti priežiūrimų ūkio subjektų (objektų, ūkinių veiklų) rizikingumo vertinimo sistemas.

Priežiūrimų subjektų (objektų) ir veiklos sričių rizikingumo vertinimas yra pažangi ir būtina praktika, kurios PI privalo laikytis planuodamos ir atlikdamos priežiūros veiksmus. Rizikos vertinimo ir valdymo sistemos sąvoka apima ne tik priemones ir procesus, skirtus ūkio subjektų bei ūkinių veiklų rizikingumui nustatyti, bet ir pagal rizikingumo nustatymo išvadą parinktas priežiūros priemones ir veiksmus, skirtus efektyviai valdyti pasekmes tų ūkio subjektų veiksmų bei ūkinių veiklų tipų, kurie sukelia didžiausią grėsmę PI veiklos tikslui, t. y. PI saugomoms visuomenei svarbioms vertybėms (žmonių ir gyvūnų gyvybė, sveikata, aplinka, piliečių teisės, rinka, valstybės ir privatus turtas ir pan.). Tobulai veikianti rizikos vertinimo ir valdymo sistema padeda nustatyti veiksnius, susijusius su žalos ar pavojaus saugomoms vertybėms atsiradimu, atlikti ūkio subjektų (objektų ir ūkinių veiklų) rizikingumo vertinimą ir nustatyti rizikingiausius iš jų, ūkio subjektų veiklos priežiūrą vykdyti laikantis prioritetų ir pasirenkant tinkamiausias ir efektyviausias priežiūros priemones. Todėl ši veiklos planavimo priemonė laikoma vienu svarbiausių įrankių, užtikrinančių efektyvią PI veiklą. Siekiant apsaugoti PI saugomas visuomenei svarbias vertybes, naudojant mažiausiai išteklių bei mažinant priežiūros našta verslui, būtina taikyti racionaliai sukurtą ir ekonominiu efektyvumu pagrįstą rizikos vertinimo ir valdymo sistemą.

Rizikos vertinimo ir valdymo sistema – tai priemonė, leidžianti pasiekti tikslų efektyviai naudojant išteklius, kai priežiūros veiksmai vykdomi vadovaujantis nuolat atliekamu ūkio subjektų rizikingumo vertinimu. Funkcijų optimizavimo aprašo 7.12 punkte numatyta, kad priežiūros veiksmai turi būti paremti rizikos vertinimu. Tai reiškia, jog planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašų sudarymo kriterijai, turi būti paremti rizikos vertinimu.

Taikant rizikos vertinimo ir valdymo sistemą:

Rizikos vertinimo ir valdymo pagrįsta ūkio subjektų veiklos priežiūros sistema – PI įdiegta ir taikoma organizacinių ir techninių priemonių visuma, padedanti nustatyti grėsmes, susijusias su žalos ar pavojaus saugomoms vertybėms atsiradimu, atlikti ūkio subjektų ir ūkinės veiklos rūšių rizikingumo vertinimą, ūkio subjektų veiklos priežiūrą vykdyti laikantis prioritetų ir renkantis tinkamiausias bei efektyviausias priežiūros priemones.

- ✓ priežiūra nukreipiama prioritetinėms priežiūros sritims, pašalinami didžiausi, pavojingiausi pažeidimai (užtikrinamas rezultatyvumas);
- ✓ institucijos ištekliai panaudojami efektyviausiai, neekvojami mažiau reikšmingoms veikloms, pavyzdžiui, patikrinimams reaguojant į kiekvieną, net ir nereikšmingą rizikos prasme, skundą (efektyvumas);

- ✓ priežiūros veiksmai yra skaidrūs, pagrįsti, proporcingi pažeidimo mastui (užtikrinamas ūkio subjektų nediskriminavimas, lygybė prieš įstatymą);
- ✓ didžiausią priežiūros našta patiria didžiausi, nuolatiniai pažeidėjai (įgyvendinamas proporcingumo principas, gerėja verslo sąlygos tinkamai veikiantiems).

Rizikos gairėse pateikiamos pagrindinės rekomendacijos dėl rizikos vertinimo ir valdymo sistemos kūrimo, taikymo, rizikos valdymo, ūkinės veiklos segmentų rizikos vertinimo, rizikos vertinimu pagrįstos priežiūros reikalavimų ir t. t.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal rizikos vertinimo ir valdymo kategoriją, bus naudojami 3 lentelėje nurodyti kriterijai.

3 lentelė. Rizikos vertinimo ir valdymo kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Rizikos vertinimo metodologija	7,0:
1.1.	Rizikos vertinimo kriterijų orientacija į žalos atsiradimo tikimybę	1,0
1.2.	Rizikos vertinimo kriterijų orientacija į galimos žalos mastą	1,0
1.3.	Rizikos vertinimo kriterijų įvairovė	1,0
1.4.	Rizikingumo apskaičiavimo procesas	2,0
1.5.	Rizikos valdymo veiksmų nustatymas	1,0
1.6.	Rizikos vertinimo kriterijų pagrindumas skaičiavimais ir statistiniais duomenimis	1,0
2.	Rizikos vertinimo procesų reglamentavimas:	1,0:
2.1.	Nustatyta bendro prižiūrimų ūkio subjektų (jų padalinių, filialų) sąrašo sudarymo tvarka	0,25
2.2.	Rizikos vertinimo ir patikrinimo funkcijų atskyrimas	0,25
2.3.	Nustatytas rizikos vertinimo kriterijų, procesų peržiūros periodiškumas	0,50
3.	Rizikos vertinimo taikymas praktikoje/Patikrinimų intensyvumas rizikingiausiuose ūkio subjektuose	1,0
4.	Informacinių sistemų naudojimas atliekant rizikos vertinimą	1,0
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.3. Skundų nagrinėjimas

2024 m. metinės „Ūkio subjektų apklausos dėl verslo priežiūrą atliekančių institucijų veiklos vertinimo“ duomenimis, maždaug 29 procentai visų Lietuvoje atliekamų patikrinimų yra neplaniniai, 2022 m. Švieslentės duomenimis, 2021 m. 43 proc. patikrinimų buvo neplaniniai, o kai kurių priežiūros institucijų atveju neplaninių patikrinimų dalis sudaro beveik pusę visų priežiūros institucijos atliekamų patikrinimų. Tiesa, ne visi neplaniniai patikrinimai inicijuojami reaguojant į gautą skundą, tačiau dėl gauto atliekami neplaniniai patikrinimai yra būtent tie patikrinimai, dėl kurių priežiūros institucijų darbuotojai jaučiasi mažiausiai galintys priimti kokį kitą sprendimą.

Skundų rizikos vertinimas yra įtvirtintas VAI 33 straipsnio 2 dalies 2 punkte: ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančiam subjektui nustatyta pareiga tvirtinti atrankos neplaniniam patikrinimui kriterijus.

Skundų nagrinėjimas, atsižvelgiant į susijusių aplinkybių įtaką rizikingumui, yra vienareikšmiškai pažangi ir būtina praktika, kurią turėtų taikyti kiekviena ūkio subjektų veiklos priežiūros institucija.

Skundų rizikos vertinimas yra būtinas, siekiant efektyviai valdyti išteklius ir užtikrinti, kad priežiūros institucijų atliekami patikrinimai būtų pagrįsti realia rizika ir potencialia žala. Daug skundų gavimas ir spaudimas iš įvairių suinteresuotų šalių gali sukelti neproporcingą reakciją, kai priežiūros institucijos, neturėdamos aiškios tvarkos ir metodų, inicijuoja neplanuotus patikrinimus dėl kiekvieno skundo. Tokia praktika ne tik sukelia didesnę piktnaudžiavimo riziką, bet ir padidina neefektyvų išteklių naudojimą bei sukuria papildomą našta ūkio subjektams.

Įvedus rizikos vertinimo pagrindų grindžiamą skundų nagrinėjimo tvarką, priežiūros institucijos galėtų efektyviau paskirstyti savo išteklius ir atlikti patikrinimus tik tais atvejais, kai tai yra būtina. Tai taip pat atitiktų EBPO ir Pasaulio banko rekomenduojamą tarptautinę gerąją praktiką, kur ne visi skundai sukelia tiesioginį patikrinimą, o patikrinimai vykdomi tik įvertinus jų rimtumą ir galimą žalą.

4 lentelė. Skundų nagrinėjimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Rizika pagrįstų skundų nagrinėjimo kriterijų orientacija į žalos atsiradimo tikimybę	2,0
2.	Rizika pagrįstų skundų nagrinėjimo kriterijų orientacija į žalos mastą	2,0
3.	Papildomos informacijos naudojimas rizikos vertinimui (arba skunde pateiktos informacijos patikimumo vertinimas)	1,0
4.	Rizikos apskaičiavimo algoritmas	3,0
5.	Rizika pagrįsto skundų nagrinėjimo taikymas praktikoje	1,0
6.	Priežiūros institucijos reagavimo į skundus veiksmų viešinimas	1,0
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.4. Konsultavimas

Funkcijų optimizavimo aprašo 7.5 punkte pabrėžiama, kad ŪS konsultavimas turi būti neatsiejama ŪS veiklos priežiūros dalis, aktyviai vykdoma ir viešinama PI prioritetinė priemonė. Įgyvendinant šią nuostatą, ištekliai perskirstomi taip, kad būtų visiškai patenkintas ŪS konsultavimosi poreikis, o taikomi konsultavimo būdai turėtų užtikrinti vienodų ir geros kokybės konsultacijų teikimą. Taip pat turi būti imtasi aktyvių veiksmų, siekiant informuoti ŪS apie konsultavimo paslaugą.

Konsultacija – tai apibendrintas ar individualaus pobūdžio viešojo administravimo institucijos paaiškinimas, nuomonė, kaip viešojo administravimo subjektas supranta ir taiko jo kompetencijai priskirtus teisės aktus ar konkrečias tokių teisės aktų nuostatas. Asmenų konsultavimas viešojo administravimo subjektų kompetencijos klausimais yra viena iš viešojo administravimo subjektų atliekamų funkcijų.

Vienodos ir kokybiškos konsultavimo praktikos įgyvendinimas padeda:

- sumažinti konsultavimo proceso klaidų tikimybę;
- sumažinti teisės aktų nuostatų nesilaikymo atvejų, dėl kurių atitinkamai galėtų mažėti patikrinimų, taip pat teismų ir ikiteismine tvarka asmenų ir PI ginčus sprendžiančių institucijų bylų skaičius ir darbo krūvis, siekiant taupyti biudžeto lėšas;
- užtikrinti mandagų ir kokybišką asmenų aptarnavimą PI ir taip skatinti didesni asmenų pasitikėjimą valdžios institucijų veikla;
- efektyviau tobulinti teisinį reguliavimą, atliekant suteiktų konsultacijų analizę, vertinant pastabas dėl teisinio reguliavimo trūkumų, atkreipiant dėmesį, kurios teisės aktų nuostatos subjektams kelia įgyvendinimo sunkumų;
- ŪS užtikrinti teisinį tikrumą dėl jo atliekamos ūkinės veiklos atitikties teisės aktų reikalavimams ir taip sukurti stabilesnę verslo aplinką, prielaidas pritraukti užsienio investicijų.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtose Vienodos ir kokybiškos asmenų konsultavimo praktikos užtikrinimo gairėse pateikiami esminiai konsultacijų teikimo organizavimo principai, skirti kokybiškai ir vienodai konsultavimo praktikai užtikrinti.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal konsultavimo kategoriją, bus naudojami 5 lentelėje nurodyti kriterijai. Pažymėtina, kad šioje kategorijoje numatytos išimties – PI, kurioms nėra aktualu turėti įrašomą konsultavimo liniją, nebus vertinamos pagal 2.1–2.5 kriterijus (tokiu atveju maksimali galimų surinkti balų suma joms bus 7 balai). Ši išimtis taikoma toms PI, kurios prižiūri mažiau nei 100 ŪS. PI, kurioms galėtų būti taikoma išimtis dėl prižiūrimum ŪS skaičiaus, tačiau jos yra įdiegusios skambučių liniją, bus vertinamos pagal visus kriterijus, todėl pildydamos klausimyną turėtų pateikti atsakymus į visus kategorijos klausimus. Įvertinus pateiktų atsakymų visumą, bus parinkta palankesnė PI vertinimo sistema.

5 lentelė. Konsultacijų kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Konsultavimo tvarka ir jos kokybė:	1,0:
1.1.	Nustatyta (patvirtinta) konsultavimo tvarka (telefonu, raštu ir vietoje)	0,20
1.2.	Konsultavimo tvarkos kokybė: nustatyti konsultacijų teikimo būdai	0,20
1.3.	Konsultavimo tvarkos kokybė: nustatyti konsultacijų teikimo terminai	0,20
1.4.	Konsultavimo tvarkos kokybė: nustatyti atsakingi konsultavimo teikime dalyvaujantys asmenys ir jų atsakomybė	0,20
1.5.	Konsultavimo tvarkos kokybė: numatyti priežiūros institucijos veiksmai, kai suteikiama klaidinga konsultacija	0,20
2.	Teikiamų konsultacijų kokybės vertinimo organizavimas	5,0:
2.1.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: konsultacijų įrašymas	1,0
2.2.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: nustatyti vertinantys asmenys	0,50
2.3.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: nustatyti vertinimo kriterijai	0,50
2.4.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: rezultatų aptarimas	0,50

2.5.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas subjektyviu būdu	1,0
2.6.	Konsultacijų raštu kokybės vertinimas subjektyviu būdu	0,50
2.7.	Konsultacijų raštu kokybės vertinimas objektyviu būdu	0,50
2.8.	Konsultacijų asmeniui atvykus į vietą kokybės vertinimas	0,50
3.	Vienodos konsultacijos užtikrinimas:	2,0:
3.1.	Teikiant konsultacijas naudojamosi duomenų baze	0,50
3.2.	Viešai teikiamų konsultacijų kokybė	1,0
3.3.	Verslo veiklą reglamentuojančių teisės aktų sąrašo ir informacijos apie pagrindinius atitinkamos srities ūkio subjektų veiklos priežiūros reikalavimų viešinimas	0,50
4.	Konsultavimo paslaugų viešinimas:	0,50:
4.1.	Konsultavimo paslaugų viešinimas: konsultavimo būdai	0,25
4.2.	Konsultavimo paslaugų viešinimas: konsultavimo temos	0,25
5.	Alternatyvių konsultavimo priemonių naudojimas	1,0
6.	Proaktyvus konsultavimo paslaugų viešinimas	0,50
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.5. Patikrinimų atlikimas

Patikrinimų atlikimas – tai viena svarbiausių PI funkcijų, dėl kurių dažniausiai trikdoma ŪS veikla ir sukeliama administracinė našta. Svarbu užtikrinti, kad patikrinimai būtų aiškiai pagrįsti, reglamentuoti ir skaidrūs.

VAĮ 33 straipsnis apibrėžia, kad ūkio subjektų veiklos patikrinimai gali būti planiniai

Patikrinimai turi būti pagrįstai suplanuoti, vykti pagal aiškiai apibrėžtas taisykles ir tinkamai iš anksto informavus numatomus tikrinti ūkio subjektus.

ir neplaniniai. PI privalo patvirtinti planinių ir neplaninių patikrinimų taisykles (tvarką), taip pat patikrinimų plano sudarymo kriterijus ir kasmet patvirtinti ir viešai paskelbti planinių patikrinimų grafiką. Patikrinimų grafikas gali būti keičiamas tik esant motyvuotam sprendimui. Taigi svarbu siekti, kad patikrinimai būtų atliekami pagal patvirtintą patikrinimų planą, kuris būtų kuo rečiau keičiamas. Siekiant užtikrinti patikrinimų skaidrumą, turi būti nustatytos aiškios patikrinimų taisyklės – institucijoms rekomenduojama parengti patikrinimo veiksmų aprašus, juose nurodyti konkrečius inspektorių patikrinimo metu atliekamus veiksmus, taip pat parengti ir viešai skelbti informaciją apie ŪS teises, pareigas, inspektorių veiksmus ir pan.

Tikrinami ŪS turi teisę pasirengti patikrinimui:

- planinių patikrinimų sąrašai turi būti skelbiami viešai, kad ŪS žinotų apie veiklos patikrinimą einamaisiais metais¹⁶;
- ŪS turi būti informuojami apie planinį patikrinimą ne mažiau kaip prieš 10 d. d.¹⁷;
- ŪS prieš patikrinimą turi būti supažindinamas su patikrinimo tikslu (-ais), turėti galimybę susipažinti su patikrinimo kontroliniais klausimais.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal patikrinimų vykdymo kategoriją, bus naudojami 6 lentelėje nurodyti kriterijai. Pažymėtina, kad, atliekant šios kategorijos

¹⁶ Išimtyms gali būti taikomos specialioms planiniams patikrinimams (pvz., atliekant VMVT, Muitinės departamento ar VMI patikrinimus ir kt.), kai apie planinius patikrinimus ūkio subjektai nėra informuojami.

¹⁷ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos visi patikrinimai atliekami išimtinai be įspėjimo, teisės aktų nustatytais atvejais prieš kitų PI patikrinimus pranešimas nesiunčiamas. Išimtiniais atvejais įspėjimo terminas gali būti trumpesnis nei 10 darbo dienų (pvz., dalies Valstybinės mokesčių inspekcijos patikrinimų atveju).

vertinimą, institucijoms, kurioms pagal teisės aktus negalima iš anksto viešinti informacijos apie planuojamą patikrinimą, bus taikomos išimtys (1.3, 1.5, 2.2, 2.4 vertinimo klausimams). Pritaikius išimtis, maksimalus pagal tam tikrą kategoriją surenkamų vertinimo balų skaičius gali būti 8.

6 lentelė. Patikrinimų vykdymo kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Patikrinimų reglamentavimas taisyklėse ir jų kokybė:	3,5:
1.1.	Apibrėžtos patikrinimų rūšys ir jų atlikimo pagrindai, organizavimo tvarka	1,0
1.2.	Motyvuoto sprendimo dėl neplaninio patikrinimo priėmimas	0,25
1.3.	Tikrinimų planų sudarymas ir viešinimas	0,25
1.4.	Nustatyta patikrinimų trukmė	0,50
1.5.	Ūkio subjekto informavimas apie patikrinimą	0,50
1.6.	Ūkio subjekto supažindinimas su patikrinimo rezultatais	0,50
1.7.	Inspektorių veiksmų ir priežiūros institucijos sprendimų dėl patikrinimų apskundimas	0,50
2.	Patikrinimų planavimas, viešinimas ir ūkio subjektų informavimas:	3,25:
2.1.	Planinių patikrinimų dalis (proc.), palyginti su visais patikrinimais	2,0
2.2.	Metinių patikrinimų planų tvirtinimas ir viešinimas/informavimas apie patikrinimą	1,25
3.	Skaidrumo užtikrinimo priemonės patikrinimo planavimo ir vykdymo procese:	2,25:
3.1.	Automatizuotas patikrinimo plano sudarymas ir automatizuotas priskyrimas atlikti patikrinimą	0,50
3.2.	Automatizuotas kontrolinių klausimynų/patikrinimo aktų pildymas	1,0
3.3.	Patikrinimo rezultatų fiksavimo kontrolė ("keturių akių" principo įgyvendinimas)	0,25
3.4.	Patikrinimą atliekančių inspektorių rotacija	0,50
4.	Ūkio subjekto atžvilgiu taikytų priežiūros veiksmų istorija	1,0
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.6. Kontroliniai klausimynai

Funkcijų optimizavimo aprašo 7.4 papunktyje įtvirtinta rekomendacija PI atliekant patikrinimus naudoti KK – PI vadovo, jo įgalioto asmens arba reikiamus įgaliojimus turinčios PI kolegialaus organo patvirtintą ir viešai paskelbtą dokumentą, leidžiantį patikrinti teisės aktų reikalavimų tam tikroje srityje laikymąsi, atliekant ūkio subjekto patikrinimą.

Kontroliniai klausimynai – viena iš pažangių verslo priežiūros priemonių, skirtų efektyviam ir skaidriam patikrinimų procesui užtikrinti, verslo sąlygoms gerinti, taip pat administracinei naštai mažinti. Aiškiai suformuluoti kontroliniai klausimai, pagal kuriuos PI inspektoriai atlieka patikrinimus, suteikia daugiau aiškumo ir apibrėžtumo ūkio subjektams, mažina nepasitikėjimą PI, garantuoja, kad bus tikrinami svarbiausi teisės aktuose nustatyti reikalavimai, dėl kurių gali būti padaryta žala aplinkai ir visuomenei.

- Pagrindinė kontrolinio klausimyno dalis – aiškiai suformuluoti klausimai, atspindintys svarbiausius teisės aktų reikalavimus. Formuluojuojant kontrolinius klausimus, ne atkartojamos sudėtingos teisės aktų nuostatos, bet siekiama aiškumo, kaip turėtų elgtis ūkio subjektas, kad nepažeistų teisės aktų reikalavimų. Vadinasi, labai svarbu kontrolinius klausimus formuluoti paprastai ir suprantamai. KK apraše pateiktos rekomendacinio pobūdžio taisyklės, nustatančios kontrolinių klausimynų naudojimo tikslus, principus, kontrolinių klausimynų struktūrą ir turinį, skelbimo, tvirtinimo ir sklaidos reikalavimus.

Kontrolinių klausimynų, kuriuose pateikiamas baigtinis svarbiausių teisės aktų reikalavimų sąrašas, taikymas suteikia daugiau aiškumo ir apibrėžtumo ūkio subjektams. Susipažinę su viešai paskelbtais kontroliniais klausimynais, ūkio subjektai žino, ką konkrečiai tikrins inspektorius, kurie iš numatytų reikalavimų yra patys svarbiausi, mažėja korupcijos prielaidų, didėja patikrinimo skaidrumas. Todėl kontrolinių klausimynų naudojimas yra pasaulyje pripažįstama geroji PI praktika, kurią Lietuvos PI diegti itin skatinama.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal kontrolinių klausimynų taikymo kategoriją, bus naudojami 7 lentelėje nurodyti kriterijai. Pažymėtina, kad atliekant šios kategorijos vertinimą gali būti taikomos tam tikros išimtys: pvz., jei PI nenaudoja KK, vertinama, ar KK nenaudojimas yra pagrįstas veiklos ar atliekamų patikrinimų specifiška (pavyzdžiui, PI neatlieka patikrinimų, bet taiko kitas priežiūros priemones, naudojamas ekspertinis analitinis vertinimas, patikrinimo metu taikomos metodikos konfidencialumas, negalima iš anksto nustatyti vertinimo elementų, nes patikrinimai atliekami išskirtinai pagal kiekvienam atvejui būdingas aplinkybes ir pan.).

7 lentelė. Kontrolinių klausimynų kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Kontrolinių klausimynų naudojimas patikrinimuose:	4,0:
1.1.	Kontrolinių klausimynų naudojimas planiniams patikrinimams	3,0
1.2.	Kontrolinių klausimynų naudojimas neplaniniams patikrinimams	1,0
2.	Kontrolinių klausimynų kokybė	3,0
3.	Kontrolinių klausimynų rengimo, peržiūros ir atnaujinimo procesas (jo kokybė):	1,5:
3.1.	Nustatyta kontrolinių klausimynų periodinė peržiūra	0,50
3.2.	Paskirti už kontrolinių klausimynų rengimą atsakingi asmenys	0,50
3.3.	Kontrolinių klausimynų projektai derinami su suinteresuotomis šalimis	0,50
4.	Kontrolinių klausimynų sklaida:	1,5:
4.1.	Kontrolinių klausimynų pateikimas ūkio subjektui prieš patikrinimą	1,0
4.2.	Kontrolinių klausimynų sklaidos priemonės	0,50
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.7. Poveikio priemonių taikymas

Šioje kategorijoje bus vertinamas poveikio priemonių taikymo aiškumas ir pagrįstumas. VAĮ 30 straipsnio 1 dalies 6 punkte įtvirtintas funkcijų atskyrimo principas, nustatantis, kad ŪS veiklos patikrinimo ir poveikio priemonių taikymo veiksmus atlieka įvairūs PI pareigūnai (padaliniai) arba įvairios institucijos. Taip pat PI turi būti apsibrėžusi aiškias proporcingo poveikio priemonių taikymo nuostatas, PI sprendimų apskundimo tvarką, ŪS teises, taikomas nagrinėjant pažeidimą.

Atliekant PI pažangumo poveikio priemonių taikymo kategoriją, bus naudojami 8 lentelėje nurodyti kriterijai.

8 lentelė. Poveikio priemonių taikymo kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Patikrinimų ir poveikio priemonių taikymo funkcijų atskyrimas	1,0
2.	Poveikio priemonių taikymo tvarkos prieinamumas priežiūros institucijos svetainėje	1,0
3.	Poveikio priemonių taikymo tvarka:	8,0:
3.1.	Poveikio priemonių taikymo tvarkos aiškumas	4,0
3.2.	Pažeidimų nagrinėjimas: apibrėžti atsakingi asmenys ir terminai	2,0
3.3.	Ūkio subjekto informavimas apie jo teisę apskusti sprendimą dėl poveikio priemonės taikymo	1,0
3.4.	Ūkio subjekto teisės ir pareigos pažeidimo nagrinėjimo procese	1,0
4.	Pritaikytų poveikio priemonių viešinimas	1*
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

*Papildomas 1,0 balas suteikiamas, jei PI surinko 9,0 ar mažiau balų

2.8. „Verslo naujoko“ statuso taikymas

2024 m. didžioji dalis (41) PI yra pasirašiusios Deklaraciją dėl pirmųjų verslo metų. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos inicijuotoje Deklaracijoje institucijos įsipareigojo kiekvienai naują veiklą pradėjusiai įmonei netaikyti baudų ar veiklos ribojimų. Užfiksavus pažeidimų, pirmiausia nustatomas terminas jiems ištaisyti, kuris, atsižvelgus į aplinkybes, gali būti ir pratęsimas.

Siekama, kad „verslo naujokai“ sulauktų kuo daugiau pagalbos ir paramos. Pirmaisiais ūkio subjekto veiklos metais PI turėtų jiems kuo labiau padėti – aktyviai teikti konsultacijas ir pagalbą, padedant laikytis teisės aktų, o ne skubėti skirti baudas.

Pasirašydamos Deklaraciją ir įgyvendindamos VAĮ nuostatas, PI taip pat įsipareigoja:

- skelbti deklaraciją ir priimtus įsipareigojimus institucijos interneto svetainėje;

- jau pirmojo pirmus metus veikiančios įmonės veiklos patikrinimo metu jos atstovams įteikti Deklaraciją ir supažindinti su institucijos prisiimtais įsipareigojimais;
- kartu su Deklaracija ūkio subjektui pateikti informaciją, kur jis turėtų kreiptis kilus klausimų, susijusių su institucijos priežiūrima sritimi;
- informuoti ir instrukuoti verslą prižiūrinčių institucijų teritorinių padalinių vadovus, inspektorius dėl Deklaracijos įgyvendinimo;
- institucijos norminiuose teisės aktuose nustatyti momentą, nuo kurio laikoma, kad ŪS vykdo veiklą ir pradedami skaičiuoti pirmieji veiklos metai, taip pat apibrėžti kriterijus, kuriems esant būtina ir neišvengiama taikyti poveikio priemones (baudas ir veiklos ribojimus), siekiant užkirsti kelią žalai teisės normų saugomoms vertybėms atsirasti;
- skirti išteklių konsultuoti ir teikti metodinę pagalbą pirmuosius metus veiklą vykdančioms ŪS, parengti ir įgyvendinti specialias konsultavimo priemones.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal „verslo naujoko“ statuso taikymo kategoriją, bus naudojami 9 lentelėje nurodyti kriterijai.

9 lentelė. „Verslo naujoko“ statuso taikymo kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Metodinės pagalbos teikimo priemonės pirmuosius metus veiklą vykdančioms ūkio subjektams:	4,0:
1.1.	Numatytos metodinės pagalbos teikimo priemonės pirmuosius metus veiklą vykdančioms ūkio subjektams	3,0
1.2.	Metodinės pagalbos teikimo priemonės pirmuosius metus veiklą vykdančioms ūkio subjektams teikimo tvarka	1,0
2.	Ūkio subjekto veiklos pradžios apibrėžimas	2,0
3.	Tikslinės metodinės pagalbos "Verslo naujokams" taikymas	3,0
4.	Dalis verslo naujokų, gavusių tikslines verslo naujokams skirtas metodinės pagalbos priemones	1,0
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.9. Mažareikšmiškumo institutas

VAĮ 30 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintas minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principas reiškia, kad PI veiksmai turi būti proporcingi ir tinkami siekiamam tikslui įgyvendinti. ŪS poveikio priemonės turėtų būti taikomos tik tada, kai ŪS veiklos priežiūros tikslų negalima pasiekti kitu būdu (*ultima ratio*). Poveikio priemonės turi būti proporcingos pažeidimo pobūdžiui ir juo padarytai žalai. Taigi, ŪS neturėtų būti baudžiami už formalius, jokios grėsmės aplinkai, visuomenei, žmonėms ir visuomenės saugomoms vertybėms nekiliančius, t. y. mažareikšmius, pažeidimus. Mažareikšmio pažeidimo institutas įtvirtintas VAĮ 38 straipsnyje.

Mažareikšmis teisės aktų reikalavimų pažeidimas – toks pažeidimas, kuriuo padaryta žala konkrečia teisės norma saugomoms vertybėms yra labai nedidelė, kurį galima ištaisyti nedelsiant inspektorius akivaizdoje arba per protingą terminą. Už mažareikšmius teisės aktų reikalavimų pažeidimus poveikio priemonės neskiriamos. Tais atvejais, kai mažareikšmio teisės aktų reikalavimų pažeidimo nedelsiant, t. y. ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančio subjekto inspektorius akivaizdoje, ištaisyti negalima, ūkio subjektui pateikiamas rašytinis nurodymas pašalinti mažareikšmį teisės aktų reikalavimų pažeidimą ir nustatomas protingas terminas pažeidimui pašalinti.

Verta paminėti, kad PI, kurioms yra taikoma VAI 38 str. išimtis, tačiau jos savo veikloje taiko mažareikšmiškumo instituto nuostatas ir pateikė atsakymus į kategorijos klausimus, yra vertinamos balais.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal mažareikšmiškumo kategoriją, bus naudojami 10 lentelėje nurodyti kriterijai. Pažymėtina, kad šioje kategorijoje faktiškai surinkta balų suma gali būti sumažinama tuo atveju, jei jeigu ūkio subjektai bus pateikę pagrįstą (-ų) skundą (-ų) dėl priežiūros institucijos taikytų poveikio priemonių dėl mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų ir sprendimas dėl taikytų poveikio priemonių panaikintas teisinės ar ikiteisinės ginčų sprendimo instancijos.

10 lentelė. Mažareikšmiškumo kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Mažareikšmių pažeidimų/mažai pavojingos veikos ar jų apibrėžimo kriterijų nustatymas	7,0
2.	Mažareikšmių pažeidimų ištaisyimas:	3,0:
2.1.	Mažareikšmių pažeidimų ištaisymo terminas	2,0
2.2.	Mažareikšmių pažeidimų ištaisymo kontrolė	1,0
3.	Netinkamas mažareikšmiškumo instituto taikymas	-3/0
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

2.10. Grįžtamasis ryšys

Funkcijų optimizavimo aprašo 7.22 punktas apibrėžta, kad, nustatant PI būsimų laikotarpių siekiamus uždavinius ir veiklos efektyvumo rodiklius, turėtų būti atsižvelgiama į ūkio subjektų, kurių veiklą prižiūri atitinkama institucija, reguliariai atliekamų apklausų ir nuomonių tyrimų rezultatus. Grįžtamojo ryšio iš ūkio subjektų užtikrinimas leidžia identifikuoti esminius institucijos veiklos pranašumus ir trūkumus, padeda priimti labiau pagrįstus sprendimus dėl veiklos tobulinimo.

Siekiant tobulinti PI darbo kokybę, svarbu atsižvelgti į prižiūrimų ūkio subjektų nuomonę ir įvertinimus. Taip pat institucijos turi aktyviai dalyvauti, tobulindamos teisinį reglamentavimą savo vykdomos priežiūros srityse.

PI turi imtis iniciatyvos tobulinti teisinį reglamentavimą ir siekti, kad ŪS veiklos priežiūra būtų atliekama kuo efektyviau. ŪS veiklos priežiūrą atliekančios institucijos

yra geriausiai susipažinusios su įvairiais teisės aktų reikalavimais savo veiklos srityse, tad gali pateikti pagrįstus siūlymus dėl jų tobulinimo¹⁸.

Atliekant PI pažangumo vertinimą pagal grįžtamojo ryšio kategoriją, bus taikomi 11 lentelėje nurodyti kriterijai.

11 lentelė. Grįžtamojo ryšio kategorijos vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijai	Maks. balai
1.	Grįžtamojo ryšio organizavimo kokybė/efektyvumas:	2,0:
1.1.	Apklausų klausimų peržiūra	0,50
1.2.	Nustatyti atsakingi asmenys už apklausų organizavimą	0,40
1.3.	Nuolatinis ūkio subjektų nuomonės stebėjimas pagal priežiūros veiklas:	
1.3.1.	konsultacijos	0,20
1.3.2.	patikrinimai	0,20
1.3.3.	administracinės paslaugos	0,20
1.4.	Grįžtamojo ryšio sklaidos priemonės	0,50
2.	Informacijos apie institucijos veiklą rinkimas: apklausų turinys	5,0:
2.1.	Ūkio subjektų nuomonė dėl patikrinimo	0,40
2.2.	Kontrolinių klausimynų naudingumo vertinimas	0,40
2.3.	Suteiktų konsultacijų naudos vertinimas	0,40
2.4.	Suteiktos metodinės pagalbos naudos vertinimas	0,40
2.5.	Vykdomų prevencijos priemonių pakankamumas, nauda	0,40
2.6.	Konsultacijų pirmais veiklos metais nauda	0,40
2.7.	Labiausiai norimi pokyčiai institucijos veikloje	0,40
2.8.	Priežiūros institucijos teikiamų administracinių paslaugų kokybė	0,40
2.9.	Informacijos prieinamumas ir aiškumas, kokios informacijos labiausiai trūksta	0,40
2.10.	Ūkio subjektų susidūrimas su korupcijos apraiškomis, bendraujant su institucijos darbuotojais	0,40
2.11.	Ūkio subjekto nuomonė apie inspektoriaus elgesį/ profesionalumą patikrinimo metu	0,40
2.12.	Teisės aktų reikalavimų nepagrįstumo, neproporcingo vertinimas	0,40
2.13.	Vykdoma visuomenės/vartotojų grupių gyventojų apklausos dėl prižiūrimos srities (pvz., maisto sauga ir kokybė), kuriose priežiūros institucija vykdo ūkio subjektų priežiūros funkcijas	0,20
3.	Grįžtamojo ryšio rezultatų analizė	1,0
4.	Iniciatyvos, kurios padeda augti verslui/užtikrina verslo plėtrą	2,0
Maksimalus kategorijos įvertinimas:		10,0

¹⁸ Pvz., identifikavus, kad tuos pačius teisės aktuose nustatytus reikalavimus tikrina daugiau nei viena PI, turi būti sprendžiama, kaip išvengti ŪS priežiūros veiklos dubliavimosi tarp institucijų, taip pat prireikus teikiama pasiūlymai dėl PI kompetencijos ribų ir įgaliojimų tikslinimo. Teisės aktų, kuriuose įtvirtinami reikalavimai, peržiūra taip pat sudaro prielaidas PI teikti siūlymus pagal pavaldumą aukštesniems, politiką formuojantiems subjektams dėl neproporcingą našta inspektoriams arba ūkio subjektams sukeliančių, tačiau nepakankamai pagrįstų reikalavimų atsisakymo.

Vertinimo kriterijų sąrašas

1. Veiklos rodikliai

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
1.	Nustatyta priežiūros veiklos misija (siekis), kuri turi būti susietas su institucijos kompetencijai priskirtų visuomenei svarbių vertybių apsauga ir siekiu užkirsti kelią žalos saugomoms vertybėms atsiradimui.	3,0	PI turi būti apsibrėžusi aiškų priežiūros veiklos paskirtį/misiją/priežiūros veiklos siekį, kuris būtų susietas su institucijos kompetencijai priskirtų visuomenei svarbių vertybių apsauga ir siekiu užkirsti kelią žalos saugomoms vertybėms atsiradimui. Misija (siekis) turi siekti konkretaus rezultato saugomos vertybės atžvilgiu, nurodyti kryptį, kurioje ketinama daryti pažangą. Priežiūros veiklos tikslas gali būti nustatytas PI vidaus teisės aktuose, strateginio planavimo dokumentuose, skelbiamas PI interneto svetainėje ir pan. Jei misija neapima visų PI veiklos sričių, skiriama 1,5 balo.	Remiantis VAĮ 31 str. ŪS veiklos priežiūros tikslas – siekti užkirsti kelią žalai teisės normų saugomoms vertybėms atsirasti (teisės aktų pažeidimų prevencija). VAĮ 36 str. numato, kad PI vykdydama priežiūros funkcijas, vadovaujasi teisės norminiame akte įtvirtintu pagrindiniu priežiūros veiklos siekiu (misija), kuris atspindi kokios teisės normų saugomos vertybės ar vertybių apsaugą jis privalo užtikrinti.
2.	Nustatytas bent vienas tikslo pažangos stebėjimo rodiklis, kuris padėtų stebėti pažangą, siekiant nustatyto	2,0	Tai yra veiklos efekto (rezultatyvumo) vertinimo kriterijus – matuojantis PI tikslo pasiekimo pažangą. Strateginiuose veiklos planavimo dokumentuose turi būti nustatytos siektinos vertinimo kriterijų reikšmės. 2 balai skiriami, jeigu turimas tinkamas vertinimo kriterijus apima visas priežiūros sritis arba turi kelis tinkamus	EBPO Priežiūros ir patikrinimų vertinimo įrankis, 1.3 subkriterijus – siekiama nustatyti, ar rodikliai ir duomenys, kuriais norima įvertinti institucijų veiklą yra orientuoti į poveikio (angl. outcomes) matavimą. Tai reiškia, kad turi būti vertinamas viešojo gėrio tikslų (pvz., saugumo, sveikatos, aplinkos apsaugos ir t. t.) pasiekimas.

	priežiūros veiklos tikslo		vertinimo kriterijus, apimančius visas priežiūros sritis. Jeigu veiklos vertinimo kriterijus (-ai) neapima visų ūkio subjekto veiklos sričių, skiriamas dalinis balas 1,0. 0,00 balų skiriama, jei PI neturi tinkamo efekto vertinimo kriterijaus.	
3.	Nustatytas bent vienas patikrinimų naštos rodiklis, kuris matuotų ŪS patiriamą patikrinimų naštą	1,0	Valstybė turi viešąjį interesą – išlaikyti proporcingą priežiūros institucijų veikla sukeltą naštą, todėl priežiūros institucijos turėtų stebėti ūkio subjekto veiklos patikrinimais sukeltą naštą. Patikrinimų naštos ŪS rodikliai – matuojantys patikrinimų naštą ūkio subjektams, apskaičiuojant ŪS prarastus išteklius (finansinius, laiko ir pan.), kurių jie neteko dėl institucijos vykdomų priežiūros funkcijų. Idealiu atveju patikrinimų naštos rodiklis skaičiuojamas prarastą laiką dėl priežiūros institucijos atliekamų patikrinimų perskaičiuojant į prarastus finansinius išteklius (metodika pasiekama https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Atskaitomyb%C4%97s%20standartas_galutinis.pdf), tačiau gali būti ir patikrinimų trukmės matavimo rodiklis. Vertinama, ar fiksuojami faktiniai rodiklio pasiekimai. 1 balas skiriamas, jeigu stebima patikrinimų našta, 0,50 balo, jei tik stebima patikrinimų trukmė.	VAĮ 36 str. nustato pareigą PI vertinti veiklos patikrinimais sukeltą naštą ūkio subjektams ir priežiūrai skiriamus išteklius.

4.	Priežiūros institucijos išteklių, skirtų priežiūrai, efektyvumo/veiksmingumo vertinimas	1,0	Geroji išteklių vertinimo praktika yra vertinti priežiūrai skirtų išlaidų veiksmingumą, t. y., kiek 1 priežiūrai skirtas euras atnešė visuomenei naudos, ar padėjo išvengti žalos – skiriamas 1 balas. 0,50 balo skiriama tais atvejais, jeigu priežiūros institucija vertina, kokia priežiūrai skirtų išlaidų dalis buvo skirta rizikos vertinimui, konsultavimui ar patikrinimams arba suskaičiuojama kiek skirta išlaidų priežiūrai kai PI atlieka ne vien priežiūros funkcijas.	Viešojo administravimo įstatymo 36 str. 1 d. numatyta pareiga ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančiam subjektui vertinti priežiūrai skiriamus išteklius. Valstybės kontrolė savo ataskaitose ne kartą minėjo, kad turėtų būti vertinamas priežiūrai skirtų išteklių panaudojimo efektyvumas. 2023 m. EIMIN parengė Atskaitomybės standartą, kuriame pateikiama metodika, kaip skaičiuoti verslo priežiūrai skirtus išteklius ir vertinti kiek kainuoja prižiūrėti vieną ūkio subjektą (prieiga https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Atskaitomyb%C4%97s%20standartas_galutinis.pdf).
5.	ŪS pasitenkinimo priežiūros institucijos veikla rodikliai	1,0	Balas suteikiamas, jei PI turi nors vieną rodiklį, kuris matuoja ūkio subjektų nuomonę apie PI priežiūros veiklą (suteikiamas konsultacijas, bendrą PI vertinimą, KK naudą, tikrinimus ir pan.)	Funkcijų optimizavimo aprašo 7.22 p. nurodyta, kad nustatant PI būsimų laikotarpių siekiamus uždavinius ir veiklos efektyvumo rodiklius, turėtų būti atsižvelgiama į ŪS, kurių veiklą prižiūri atitinkama institucija, reguliariai atliekamų apklausų ir nuomonių tyrimų rezultatus. Vertinimo kriterijai, matuojantys ŪS nuomonę apie PI priežiūrinę veiklą.
6.	Atskaitomybė už priežiūros veiklą. Veiklos vertinimo rodiklių viešinimas priežiūros institucijos interneto svetainėje ir metinėje veiklos ataskaitoje	1,0	0,25 balo skiriama, jeigu skelbiama metinė ataskaita PI interneto svetainėje, 0,25 balo skiriama, jeigu skelbiami priežiūros veiklos rodikliai ir jų pasiektos reikšmės, apibendrinami pasiekti veiklos rezultatai, svarbiausi atlikti darbai, kilusios problemos ir veiksmai, kurių buvo imtasi joms spręsti; atskleidžiama veiklos rezultatų nauda šalies ekonominei ir socialinei situacijai, konkrečioms tikslinėms visuomenės grupėms ar pan.; 0,25 balo skiriama, jei	Atsiskaitymas už PI veiklos rezultatus reglamentuojamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 135 patvirtintame Viešojo sektoriaus subjekto metinės veiklos ataskaitos ir viešojo sektoriaus subjektų grupės metinės veiklos ataskaitos rengimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas). Atsiskaitymo už priežiūros veiklą rekomendacijos pateiktos Atskaitomybės standarte. Metinės veiklos ataskaitos yra vienas iš pagrindinių atskaitingumo instrumentų visoms priežiūros institucijos veikla

		<p>metinėje veiklos ataskaitoje pateikiama informacija apie bent vieną iš toliau minimų aspektų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • apie teisinio reguliavimo trūkumus; • efektyviausias verslo priežiūros priemonės; • taikytas inovacijas; • visuomenės ir prižiūrimųjų subjektų nuomonių ir elgesio pokyčius; • rizikos vertinimo atskleistas tendencijas; • prognozuojamus artimiausio laikotarpio verslo priežiūros iššūkius, naujas rizikas, besikeičiantį ūkio subjektų elgesį, tarptautines ar regionines tendencijas; • atliekamą teisės aktų stebėseną; • (ex post) analizės poreikius; • artimiausių Lietuvos kaimynių – LV, PL, EE – priežiūros praktikos stebėsenos metodus; • užsienio priežiūros institucijų gerąsias praktikas bei veikloje numatomas pritaikyti naujoves; • rizikos veiksnių aprašymą (pagrindinių grėsmių saugomoms vertybėms charakteristika: jų kilmė, mastas, pasireiškimo aplinkybės, taikomos rizikų mažinimo priemonės, naujai iškylančios grėsmės su kuriomis susiduria arba potencialiai susidurs prižiūrimieji ar tie, kurių interesai saugomi, prižiūrimųjų subjektų požiūris į konkrečias saugomas vertybes, kylančias rizikas ir nuostatas į reikalavimų įgyvendinimą); 0,25 balo skiriama, jei ataskaita pateikta patraukliai - atitinka bent vieną gerosios praktikos pavyzdį (• pagrindiniai 	<p>besidominčioms šalims. Priežiūros veiklos rodikliai ir jų pasiektos metinės reikšmės turi būti viešinami ir skelbiami priežiūros institucijos metinėse veiklos ataskaitose, kurios skelbiamos viešai. tinkama, informacija gali būti pateikiama žemėlapiuose su geografine nuoroda;</p> <ul style="list-style-type: none"> • atskiros ataskaitos dalys gali būti apibendrintos ir išskirtos konkrečios temos pradžioje ar pabaigoje.
--	--	--	--

			<p>rezultatai gali būti pateikiami vienlapyje su papildomais grafiniais elementais; • išskirta institucijos misija, tikslai, metiniai uždaviniai; • ataskaita visa ar sutrumpinta skelbiama anglų kalba; • parašyta „žmonių kalba“ – santrumpos vartojamos saikingai, specialieji terminai paaiškinti, teksto struktūra lengva naviguoti; • tekstas neilgas arba yra pateikiama dokumento santrauka; • naudojami vaizdiniai informacijos pateikimo būdai; • Iliustratyvūs pavyzdžiai; • kur tinkama, informacija gali būti pateikiama žemėlapiuose su geografinė nuoroda; • atskiros ataskaitos dalys gali būti apibendrintos ir išskirtos konkrečios temos pradžioje ar pabaigoje.</p>	
6.	<p>Gerosios praktikos taikymas: Netinkamų rodiklių, kuriais būtų skaičiuojamas taikytų poveikio priemonių skaičius arba nustatytų pažeidimų skaičius, (ne)naudojimas.</p>	1,0	<p>PI neturėtų vertinti savo veiklos efektyvumo pagal nustatytų pažeidimų ar taikytų poveikio priemonių apimtį. Balas suteikiamas, jei PI nenaudoja tokio rodiklio. Jei PI neturi nustačiusi ūkio subjektų priežiūros veiklos vertinimo rodiklių, balas neskiriamas.</p>	<p>VAĮ 36 str. 2 d. Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių subjektų ir šių subjektų pareigūnų, kitų valstybės tarnautojų ir darbuotojų veiklos vertinimo kriterijais negali būti paskirtų nuobaudų skaičius, baudų dydis ar kiti su sankcijų ūkio subjektams taikymu susiję rodikliai. Nustatytų teisės aktų reikalavimų pažeidimų skaičius gali būti vertinimo kriterijus tik įvertinus žalos teisės normų saugomoms vertybėms, kuriai užkirstas kelias kilti, dydį ir mastą. EBPO Priežiūros ir patikrinimų vertinimo įrankis, 1.3 subkriterijus – nustatytų pažeidimų skaičiaus ar taikytų poveikio priemonių skaičiaus naudojimas veiklos efektyvumui vertinti sukuria ydingas paskatas PI, kadangi</p>

				jos turės paskatas siekti žemą teisės aktų reikalavimų užtikrinimo lygį, kas padės užsitikrinti didesnę patikrinimų apimtį – o tai prieštarauja jų misijai.
--	--	--	--	---

2. Rizikos vertinimas ir valdymas

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
1.	Rizikos vertinimo metodologija	7,0		
1.1	Rizikos vertinimo kriterijų orientacija į žalos atsiradimo tikimybę	1,0	Dalis rizikos vertinimo kriterijų turi padėti atsakyti į klausimą, "esant aplinkybei X, ar padidėja / sumažėja tikimybė, kad įvyks rezultatas Z?" Čia aplinkybė X atspindi rizikos vertinimo kriterijumi, o rezultatas Z yra žala visuomenei svarbiai vertybei.	
1.2.	Rizikos vertinimo kriterijų orientacija į galimos žalos mastą	1,0	Tie rizikos vertinimo kriterijai, kurie nėra orientuoti į žalos pasireiškimo tikimybę, turi padėti atsakyti klausimą, "esant aplinkybei Y, ar rezultatas Z būtų didesnio / mažesnio masto negu kiti tokie rezultatai?" Čia aplinkybė Y atspindi rizikos vertinimo kriterijumi, o rezultatas Z yra žala visuomenei svarbiai vertybei.	Rizikos gairių 28.1 p. nustatyta, jog PI turi būti taikoma tam tikra rizikos kriterijų sistema, o 14.4 p. rekomenduojama kuriant rizikos vertinimo ir valdymo sistemas apibrėžti kriterijus, didinančius ar mažinančius kiekvienos grėsmės galimai sukeltos žalos pasireiškimo tikimybę ir poveikį.

1.3.	Rizikos vertinimo kriterijų įvairovė	1,0	Patikrinimų rezultatais, patikrinimų dažnumu ir gautais skundais apsiribojanti rizikos vertinimo sistema vertintina kaip pernelyg primityvi. Ji neatsižvelgia į kitas rizikos vertinimui aktualias aplinkybes, ypač tokias svarbias ŪS savybes, kurios retai kinta ir tokias, kurios nėra susijusios su netinkamai vykdoma veikla. Teigiamas balas skiriamas, jeigu pateikiamas rizikos vertinimo kriterijus, nesusijęs su patikrinimo rezultatais, patikrinimo dažnumu, gautais skundais.	Funkcijų optimizavimo aprašo 7.12 p. apibrėžiama, jog vertinant riziką, turi būti vertinama, kaip ŪS (tikrinamas objektas) laikėsi teisės aktų reikalavimų anksčiau, taip pat kokio pobūdžio ūkinės veiklos rizikingumas, pavojingumas, kokia žalos ar pavojaus asmenims, visuomenei, aplinkai atsiradimo tikimybė. Dažnas PI požiūris, kad patikrinimo rezultatai yra vieninteliai arba svarbiausi veiksniai, nulemiantys rizikingumą. Dėl to smulkus ir vidutinis verslas, kuris dėl ribotų išteklių galimai padaro daugiau pažeidimų, laikomas rizikingesnis nepaisant to, kad mažiau žmonių galimai nukenčia dėl tų pažeidimų.
1.4.	Rizikingumo apskaičiavimo procesas	2,0	Turi būti aišku, kaip rizikos vertinimo kriterijus taikyti praktikoje. Dažniausiai tai daroma priskiriant kiekvienam rizikos vertinimo kriterijui konkrečią balų sumą, tačiau galimi ir kiti variantai, pvz. algoritmas, nurodantis konkrečius žingsnius, kurie turi būti atliekami priklausomai nuo to, ar konkretus rizikos vertinimo kriterijus yra aktualus konkrečiau ŪS atveju ar ne.	
1.5.	Rizikos valdymo veiksmų nustatymas	1,0	Turi būti aišku, kaip PI reaguoja į rizikos vertinimo išvadas - kokie veiksmai taikomi skirtingo rizikos lygio ŪS.	

1.6.	Rizikos vertinimo kriterijų pagrindumas skaičiavimais ir statistiniais duomenimis	1,0	Tinkamiausi rizikos vertinimo kriterijai yra pagrįsti įrodymais, o ne ekspertiniu vertinimu. Rizikos vertinimo kriterijai turi objektyviai atspindėti ŪS galimai sukeltos žalos atsiradimo tikimybę ir (arba) mastą. Toks objektyvumas įmanomas tik atlikus duomenų analizę, kuri nustato priežastinius ryšius tarp aplinkybės (ŪS naudoja tam tikrą techniką) ir rezultato (pvz., dažniau įvyksta avarija arba tokia avarija būna didesnė negu kitos). Prašoma pateikti bent vieną kriterijaus pavyzdį, kuris buvo parinktas statistinės analizės pagrindu.	EBPO numato, jog inspektuojančios institucijos turėtų rinkti ir naudoti duomenis apie visus ŪS tam, kad galėtų pagrįstai nustatyti jų rizikingumo lygį (EBPO Priežiūros ir patikrinimų vertinimo įrankio 1 kriterijus – „Evidence-based enforcement“). Geroji praktika yra, jog kriterijams priskiriami svoriai turi būti pagrįsti statistika ir (arba) ekspertų nuomone dėl tikimybės, kad žala bus sukelta ar jos bus išvengta, ir dėl žalos poveikio.
2.	Rizikos vertinimo proceso reglamentavimas	1,0		
2.1.	Nustatyta bendro prižiūrimų ūkio subjektų (jų padalinių, filialų) sąrašo sudarymo tvarka	0,25	Balas suteikiamas, jeigu priežiūros institucija turi ŪS sąrašo sudarymo tvarką, kurioje nurodyta, kaip atnaujinamas ŪS sąrašas ir ŪS sąrašo sudarymui naudoja ne tik patikrinimų duomenis. Priežiūros institucijos, kurios ūkio subjektų sąrašus sudaro remiantis išduodamų licencijų duomenimis ar kai ūkio subjektas privalo pranešti apie vykdomą veiklą, nevertinamos.	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijose nereglamentuota kontroliuojamų ūkio subjektų sąrašo sudarymo tvarka įvardijama kaip viena iš korupcijos rizikos veiksnių ūkio subjektų priežiūros srityje. Tam, kad būtų galima tinkamai atlikti rizikos vertinimą, būtina turėti ir nuolat atnaujinti, sisteminti ir naudoti įvairių valstybės registru, duomenų šaltinių duomenis apie ūkio subjektą.
2.2.	Rizikos vertinimo ir patikrinimo funkcijų atskyrimas	0,25	Priežiūros institucija turi užtikrinti, kad inspektorius negalėtų daryti įtakos sprendimui, kurie ūkio subjektai turėtų būti tikrinami (pvz., paveikti rizikos vertinimo išvadų, rizikos vertinimo kriterijų reikšmių, patikrinimų planų), t. y., rizikos vertinimo ir patikrinimo funkcijos turi būti atskirtos.	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijose kaip vienas iš korupcijos rizikos veiksnių yra, jei rizikingumo vertinime dalyvauja tie patys įstaigos darbuotojai, kurie atlieka patikrinimus ir (ar) priima sprendimus dėl atsakomybės taikymo.

2.3.	Nustatytas rizikos vertinimo kriterijų, procesų peržiūros periodiškumas	0,50	Tiek rizikos vertinimo kriterijai, tiek jiems priskirti balai, tiek ir kiti su rizikos vertinimo susiję aspektai turi būti peržiūrimi siekiant įsivertinti, ar dėl pasikeitusių aplinkybių sistema vis dar leidžia identifikuoti prioritetinius tikrinti ūkio subjektus ir priežiūros sritis.	Nors rizikos vertinimas niekada nėra visiškai tikslus ir reikalauja nemažai prielaidų, visų rizikingumą didinančių ir mažinančių veiksnių pagrįstumą būtina periodiškai įvertinti analizavus realią situaciją – t. y. ar apibūdinant rizikos vertinimo kriterijus nurodytos aplinkybės yra statistiškai susijusios su realiai pasitaikančia žala. Kai kuriais atvejais prielaidas reikės svarstyti iš naujo, įtraukti naujų kriterijų, koreguoti esamiems kriterijams priskirtus rizikingumo balus ir pan.
3.	Rizikos vertinimo taikymas praktikoje/ Patikrinimų intensyvumas rizikingiausiuose ūkio subjektuose	1,0	Rizikingiausi ūkio subjektai turi būti tikrinami dažniau negu mažiau rizikingi ūkio subjektai. Jeigu visi ūkio subjektai yra tikrinami panašiu dažnumu, tai yra ne rizikos vertinimas, o atsitiktinė atranka. Siektinas rezultatas – ataskaitiniu laikotarpiu ne mažiau kaip pusė visų atliktų planinių patikrinimų buvo taikyta rizikingiausiam visų prižiūrimų ūkio subjektų trečdaliui.	Siekama, kad PI tikrintų didesnę dalį rizikingiausių ŪS, nes priežiūros veiksmai turi būti skirti rizikingiausiems ŪS. EBPO pabrėžiamas angl. „ <i>risk focus and proportionality</i> “ principas.
4.	Informacinių sistemų naudojimas atliekant rizikos vertinimą	1,0	Rankiniu būdu atliekamas ūkio subjektų rizikos vertinimas reikalauja didesnių laiko sąnaudų, lemia žmogiškąsias klaidas (gali būti netinkamai suskaičiuotas rizikos balas, rizikos grupė ir t. t.). Neautomatizavus rizikos vertinimo ir kontrolės planų sudarymo, neužtikrinamas valstybinės kontrolės planavimo skaidrumas, duomenys kaupiami keliose nesusietose sistemose ir popierinėse bylose. Automatizuota rizikos vertinimo sistema laikoma, kai duomenys rizikos vertinimui gaunami automatinio (ne rankiniu) būdu ir subjektų rizikingumas	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijose kaip vienas iš korupcijos rizikos veiksnių yra neautomatizuotos ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimo procedūros.

			nustatomas automatinio būdu. Balas suteikiamas, jei ≥ 90 proc. ŪS rizikos vertinimas atliekamas automatizuotai.	
--	--	--	--	--

3. Skundų nagrinėjimas

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
1.	Rizika pagrįstų skundų nagrinėjimo kriterijų orientacija į žalos atsiradimo tikimybę	2,0	Nagrinėjant skundus turi būti vertinama atitiktis administraciniams ir techniniams reikalavimams, be to, svarbu, kad priežiūros institucija vertintų skundo faktines aplinkybes galimos žalos pasireiškimo tikimybės ir masto prasme. Tyrime vertinama, ar priežiūros institucija turi kriterijų, kuris leistų vertinti skunde nurodomų aplinkybių galimai sukeltos žalos mastą ir/arba pasireiškimo tikimybę. Tinkamas atsakymas numato kriterijų, kuris apibūdina teoriškai galimą įvykti situaciją. Netinkamas atsakymas būtų orientuotas tik į ūkio subjekto savybę, kuri kartu negali būti traktuojama kaip situacijos apibūdinimas.	Skundų nagrinėjimas, atsižvelgiant į susijusių aplinkybių įtaką rizikingumui, yra vienareikšmiškai pažangi ir būtina praktika, kurią turėtų taikyti kiekviena ŪS veiklos priežiūrą atliekanti PI. Šią gerąją praktiką rekomenduoja ne tik Ekonomikos ir inovacijų ministerija, bet ir tokios tarptautinės organizacijos, kaip Pasaulio bankas ir EBPO. Vadovaujantis VAĮ 33 straipsnio 12 dalies 3 punktu, ŪS veiklos neplaninis patikrinimas gali būti atliekamas „gavus anoniminį skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo, kai įvertinus turimą informaciją kyla įtarimų, kad ŪS veikla gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms“. VAĮ aiškiai numatytas poreikis vertinti įtarimus ir jų pagrįstumą sprendžiant, ar inicijuoti neplaninį patikrinimą. VAĮ 33 straipsnio 2 dalies 2 punkte ŪS veiklos priežiūrą atliekančiam subjektui numatyta pareiga tvirtina atrankos neplaniniam patikrinimui kriterijus įtvirtinančias taisykles.

2.	Rizika pagrįstų skundų nagrinėjimo kriterijų orientacija į žalos mastą	2,0	Nagrinėjant skundus turi būti vertinama atitiktis administraciniams ir techniniams reikalavimams, be to, svarbu, kad priežiūros institucija vertintų skundo faktines aplinkybes galimos žalos masto prasme. Tyrime vertinama, ar priežiūros institucija turi kriterijų, kuris leistų vertinti skunde nurodomų aplinkybių galimai sukeltą žalos mastą. Tinkamas atsakymas numato kriterijų, kuris apibūdina teoriškai galimą įvykti situaciją. Netinkamas atsakymas būtų orientuotas tik į ūkio subjekto savybę, kuri kartu negali būti traktuojama kaip situacijos apibūdinimas.	
3.	Papildomos informacijos naudojimas rizikos vertinimui (arba skunde pateiktos informacijos patikimumo vertinimas)	1,0	Skundu pateiktą informaciją reikia įvertinti kompleksiskai, kartu su kita informacija, galimai turinčia įtakos jos patikimumui. Jeigu PI yra gavusi panašių skundų iš įvairių šaltinių arba žino apie susijusius žalos pasireiškimo atvejus, arba turi susijusios informacijos iš spaudos, kitų PI, interneto arba kitų šaltinių, tai gali reikšti, kad skunde pateikta informacija yra labiau patikima. Priešingu atveju, jeigu neseniai įvykusio patikrinimo metu nustatyta, kad apskundžiamas ŪS tinkamai laikosi teisės aktų reikalavimų arba skundą patekęs asmuo prieš tai pateikė kitų skundų, kuriuose nurodoma realybės neatitinkanti informacija, tai sumažina nagrinėjamame skunde pateiktos informacijos patikimumą.	

4.	Rizikos apskaičiavimo algoritmas	3,0	Turi būti aišku, kaip rizikos vertinimo kriterijus taikyti praktikoje – t. y., kaip rizikos vertinimo kriterijai naudojami skirstyti ūkio subjektus (skundus) į rizikingumo kategorijas. Dažniausiai tai daroma priskiriant kiekvienam rizikos vertinimo kriterijui konkretų balą, tačiau galimi ir kiti variantai, pvz. algoritmas, nurodantis konkrečius žingsnius, kurie turi būti atliekami priklausomai nuo to, ar konkretus rizikos vertinimo kriterijus yra aktualus konkrečiau ūkio subjekto (skundo) atveju ar ne.	
5.	Rizika pagrįsto skundų nagrinėjimo taikymas praktikoje	1,0	Nagrinėjant ir reaguojant į skundus, siekiama neinicijuoti neplaninių patikrinimų, jeigu tai nėra pagrįsta. Tyrimo balai skiriami priklausomai nuo procento gautų skundų, dėl kurių inicijuojamas neplaninis patikrinimas. < 50% – 1,0 50-80% – 0,50 > 80% – 0,0	
6.	Priežiūros institucijos reagavimo į skundus veiksmų viešinimas	1,0	Balas suteikiamas, jeigu institucijos interneto svetainėje viešinami rizika pagrįstų skundų nagrinėjimo kriterijai (arba skundų nagrinėjimo tvarka, kurioje aiškiai aprašytas rizika pagrįstas skundo vertinimas), į kurias skunde minimas aplinkybės bus nedelsiant reaguojama (bus tiriamos aplinkybės) arba nebus reaguojama (patikrinimo prioritetai).	Geroji tarptautinė priežiūros praktika yra valdyti visuomenės lūkesčius dėl priežiūros institucijos veiksmų gavus skundą – tuomet gaunama mažiau neaktualių skundų, priežiūros institucijos išteklių nukreipiami tik didžiausios rizikos atvejams valdyti. Tinkama praktika yra informuoti visuomenę, kokiu atveju bus tiriamos skundo aplinkybės (atliekamas patikrinimas), kada bus nedelsiant reaguojama (patikrinimo prioritetai).

4. Konsultavimas

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
1.	Konsultavimo tvarka ir jos kokybė:	1,0:		
1.1.	Nustatyta (patvirtinta) konsultavimo tvarka (telefonu, raštu ir vietoje)	0,20	Vertinama, ar PI turi nustatytas ir patvirtintas konsultavimo tvarkos taisykles. Su konsultavimu susijusios nuostatos gali būti įtvirtintos ir keliuose dokumentuose, pvz. darbo reglamente, konsultavimo standarte, konsultavimo paslaugų apraše, asmenų konsultavimo tvarkoje ir pan.).	Nustatytas vieningas konsultacijų teikimo standartas užtikrina vienodą neprieštariną konsultavimą, efektyvesnį konsultacijų teikimą. Konsultavimo tvarkos aprašas padeda užtikrinti, kad konsultavimo procesas viešojo administravimo subjekte būtų vienodai taikomas visų atžvilgiu. Taip pat svarbiausios informacijos pateikimas viename dokumente leidžia besikreipiančiam asmeniui turėti aiškų lūkestį šios paslaugos kokybei ir pasirinkti jam patogiausią kreipimosi priemonę.
1.2.	Konsultavimo tvarkos kokybė: nustatyti konsultacijų teikimo būdai	0,20	Vertinama, ar PI patvirtintoje konsultavimo tvarkoje nustatyti konsultacijų iniciavimo ir teikimo būdai. T. y., kokiais būdais interesantas gali kreiptis į PI dėl konsultacijos suteikimo (t. y. konsultacijos iniciavimo būdai, pvz. telefonu, el. paštu, raštu Facebook, LinkedIn ir pan.) ir kokiais būdais (priemonėmis, kanalais) priežiūros institucijos interesantams teikia konsultacijas (pvz. raštu, telefonu, nuotolinėmis priemonėmis, susitikimų metu, ŪS veiklos vietoje ir pan.). Inicijavimo ir teikimo būdai gali sutapti.	Geroji praktika yra konsultavimo tvarkoje apibrėžti konsultavimo inicijavimo ir teikimo būdus, atsakymų pateikimų terminus, nustatyti atsakingus asmenis/skyrius/padalinius, su klaidingu konsultavimu susijusius aspektus.

1.3.	Konsultavimo tvarkos kokybė: nustatyti konsultacijų teikimo terminai	0,20	Vertinama, ar PI patvirtintoje konsultavimo tvarkoje nustatyti teikiamų konsultacijų (telefonu, asmeniui atvykus į vietą, raštu, el. paštu, naudojantis socialiniais tinklais ir pan.) terminai.	
1.4.	Konsultavimo tvarkos kokybė: nustatyti atsakingi konsultavimo teikime dalyvaujantys asmenys ir jų atsakomybė	0,20	Vertinama, ar PI patvirtintoje konsultavimo tvarkoje nustatytos konsultacijos procese dalyvaujančių asmenų (ar padalinių) atsakomybės. Pavyzdžiui, ar konsultavimo tvarkoje nustatyta, kas registruoja gautus paklausimus, kas pateikia atsakymus, kas esant poreikiui susisieikia su interesantu ir pan.	
1.5	Konsultavimo tvarkos kokybė: numatyti PI veiksmai, kai suteikiama klaidinga konsultacija	0,20	Vertinama, ar PI patvirtintoje konsultavimo tvarkoje aprašyti PI veiksmai, kai suteikiama klaidinga konsultacija.	
2.	Teikiamų konsultacijų kokybės vertinimo organizavimas:	5,0:		
2.1.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: konsultacijų įrašymas	1,0	Vertinama, ar telefonu teikiamos konsultacijos įrašomos. Vertinamos tos PI, kurios prižiūri daugiau nei 100 ūkio subjektų.	Įrašomos konsultacijos padeda tobulinti institucijos konsultavimo veiklą, kelti PI specialistų (konsultantų) kvalifikaciją, gerina teikiamų konsultacijų kokybę, didina pasitikėjimą pačia institucija.
2.2.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: nustatyti vertinimą	0,50	Konsultacijų kokybės vertinimą atlieka įgalioti (priskirti) tokį vertinimą atlikti priežiūros institucijos darbuotojai ar kiti PI vadovo įgalioti asmenys. Tai gali būti skyrių	Geroji praktika yra įgalioti/paskirti atsakingus už konsultacijų telefonu kokybės vertinimo atlikimą PI darbuotojus ar kitus priežiūros institucijos vadovo įgaliotus asmenis.

	atliekantys asmenys		vedėjai, už kokybės vertinimą atsakingi padaliniai, konsultavimo skyriai, suformuotos darbo grupės ir pan. Vertinamos tos PI, kurioms aktualus konsultacijų telefonu įrašymas.	
2.3.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: nustatyti vertinimo kriterijai	0,50	Vertinama, ar PI yra nustačiusi konsultacijų telefonu kokybės vertinimo kriterijus. Vertinamos tos PI, kurioms aktualus konsultacijų telefonu įrašymas.	Geroji praktika – konsultacijos vertinamos vienodai ir objektyviai, pagal klausimynuose nurodytus kriterijus.
2.4.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas: rezultatų aptarimas	0,50	Vertinama, ar PI vykdo pokalbių įrašų kokybės vertinimo rezultatų aptarimą (pvz. organizuojami individualūs kokybės vertinimo aptarimai su konsultantu, organizuojami konsultantų grupės aptarimai, kuriuose aptariamos dažniausiai pasitaikančios klaidos ir pan.). Vertinamos tos PI, kurioms aktualus konsultacijų telefonu įrašymas.	Rezultatų aptarimų paskirtis – aptarti konsultantų suteiktų konsultacijų įvertinimą, kad jie žinotų, ką atlieka tinkamai ir kur turi patobulėti. Rezultatų aptarimų metu suformuojami siektini tikslai, kurie padėtų gerinti konsultavimo telefonu kokybę.
2.5.	Konsultacijų telefonu kokybės vertinimas subjektyviu būdu	1,0	Vertinama, ar PI telefonu teikiamų konsultacijų kokybę vertinama subjektyviu būdu. Subjektyvus vertinimas suprantamas kaip kiekybinis konsultacijų kokybės vertinimo būdas (metodas), kai prašoma konsultacijos gavėjo pareikšti nuomonę apie PI suteiktą konsultaciją telefonu. Subjektyvaus kokybės vertinimo pavyzdžiai: apklausos, užsakomieji nuomonių tyrimai, galimybė interesantui po pokalbio telefonu palikti skaitinį įvertinimą nuo 1 iki 3 ir pan. Balas suteikiamas, jei nurodomas bent vienas būdas.	Tai yra konsultavimo kokybės tobulinimo priemonė – išorės subjekto, tiesioginio konsultacijos gavėjo nuomonė apie PI suteiktą konsultaciją, jos kokybę, atsakymų pateikimo terminus, aptarnavimą. Gautų rezultatų analizė atskleidžia tobulintinas sritis, prisideda prie konsultacijų kokybės ir konsultacijų teikimo organizavimo procesų gerinimo.

2.6.	Konsultacijų raštu kokybės vertinimas subjektyviu būdu	0,50	Vertinama PI raštu teikiamų konsultacijų (pvz., oficialiu raštu, el. paštu, socialinių tinklų, realiu laiku, viešųjų) kokybės vertinimas subjektyviu būdu. Subjektyvus vertinimas suprantamas kaip kiekybinis konsultacijų kokybės vertinimo būdas (metodas), kai prašoma konsultacijos gavėjo pareikšti nuomonę apie PI suteiktos konsultacijos raštu kokybę. Subjektyvaus kokybės vertinimo pavyzdžiai: apklausos, užsakomieji nuomonių tyrimai ir pan. Balas suteikiamas, jei nurodomas bent vienas būdas.	Tai yra konsultavimo kokybės tobulinimo priemonė – išorės subjekto, tiesioginio konsultacijos gavėjo nuomonė apie viešojo administravimo subjekto suteiktą konsultaciją, jos kokybę, atsakymų pateikimo terminus, aptarnavimą. Gautų rezultatų analizė atskleidžia tobulintinas sritis, prisideda prie konsultacijų kokybės ir konsultacijų teikimo organizavimo procesų gerinimo.
2.7.	Konsultacijų raštu kokybės vertinimas objektyviu būdu	0,50	Vertinama PI raštu teikiamų konsultacijų (pvz., oficialiu raštu, el. paštu, socialinių tinklų, realiu laiku, viešųjų konsultacijų ir pan.) kokybė objektyviu būdu. Objektyvus kokybės vertinimas suprantamas kaip kiekybinis vertinimo būdas (metodas), kai atliekamas periodinis PI suteiktų konsultacijų raštu ekspertinis (PI įgaliotų kokybės vertinimą atlikti asmenų) kokybės vertinimas pagal iš anksto parengtą ir vieningai PI naudojamą klausimyną. Vertinami penki aspektai (kiekvieno vertė po 0,20 balo): 1) ar atliekamas konsultacijų raštu kokybės vertinimas objektyviu būdu? Jei tokį vertinimą atliekate, pateikite: 2) vertinimo periodiškumą, 3) vertinamų konsultacijų atrankos kriterijų, 4) už vertinimą atsakingus asmenis ar padalinius, 5) konsultacijų raštu kokybės vertinimo klausimyną.	Objektyvaus vertinimo būdu gauti rezultatai yra objektyvesni, tikslesni, nes konsultacijų vertinimas atliekamas naudojantis objektyviais kriterijais paremtu klausimynu, o deleguoti vertinimą atlikti asmenys yra iš anksto parengiami tokį vertinimą atlikti.

2.8.	Konsultacijų asmeniui atvykus į vietą kokybės vertinimas	0,50	Vertinama, ar ataskaitiniu laikotarpiu organizuotas konsultacijų, teikiamų asmeniui (interesantui) atvykus į PI kokybės vertinimas. Galimi vertinimo būdai: po suteiktos konsultacijos interesanto prašoma užpildyti apklausos anketą, atliekami užsakomieji „Slapto kliento“ tyrimai ir pan. Balas suteikiamas, jei nurodomas bent vienas būdas.	Geroji praktika yra vertinti konsultacijų, teikiamų asmeniui (interesantui) atvykus į priežiūros instituciją, kokybę
3.	Vienodos konsultacijos užtikrinimas:	2,0:		
3.1.	Teikiant konsultacijas naudojamosi duomenų bazė	0,50	Pagrįskite, ar PI vardu konsultacijas teikiantys asmenys, vadovaujasi PI parengta duomenų baze (ar duomenų baze, skaitmeniniu šaltiniu ar kt.), kurioje išaiškintos teisės aktų reikalavimų nuostatos.	Skaitmenizuota duomenų bazė būtina siekiant užtikrinti, kad visi tuo pačiu klausimu skambinantys asmenys gautų vienodas, neprieštaringas konsultacijas. PI turi turėti aiškias konsultacijų medžio atnaujinimo ir pildymo procedūras, kurios užtikrintų, kad šioje sistemoje kaupiama informacija būtų aktuali, atitiktų teisinio reguliavimo nuostatas, ir sutaptų su kituose informaciniuose šaltiniuose pateikiama informacija. Funkcijų optimizavimo aprašo 12.3 p. nurodoma, kad PI turi aprašyti procesą, užtikrinantį, kad besikreipiantis asmuo gautų vienodą konsultaciją iš bet kurio PI vardu konsultuojančio asmens.
3.2.	Viešai teikiamų konsultacijų kokybė	1,0	Vertinamas D.U.K. prieinamumas, aktualumas, patogumas naudoti, atsakymo pagrįstumas. Kiekvieno vertinimo kriterijaus vertė – 0,25 balo. Prieinamumas – D.U.K. yra lengvai prieinami interesantui, randami iki 3 mygtukų paspaudimų. Vartotojo kelio iki D.U.K. skilties pavyzdžiai: 1 paspaudimas,	VAĮ 30 str. 1 d. 5 p. įtvirtintas metodinės pagalbos teikimo principas, kuris, be kita ko, reiškia, kad ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantys subjektai teikia vienodas ir neprieštaringas konsultacijas ŪS priežiūrą atliekančio subjekto kompetencijos klausimais. Rekomenduojama priežiūros institucijų interneto svetainėse skelbti ŪS paklausimus ir

			D.U.K. skelbiamas tituliname priežiūros institucijos interneto svetainės puslapyje; 3 paspaudimai: Administracinė informacija / Ūkio subjektų priežiūra / D.U.K. ir pan. Aktualumas – vertinama, ar D.U.K. turinys atnaujintas laiku, nėra ilgą laiką neatnaujintos, neaktualios informacijos. Nurodykite, priežiūros institucijos nustatytą tvarką, procedūrinį dokumentą, kuriame nustatyta, kad informacija D.U.K. peržiūrima ir esant poreikiui atnaujinama. Patogumas naudoti – vertinama, ar informacija aiškiai struktūruota – susisteminta pagal priežiūros sritis, temas ir (ar) potemes. Pagrįstumas – vertinama, ar atsakymai į klausimą pagrįsti teisiniu šaltiniu.	atsakymus į juos (dažniausiai užduodamų klausimų skiltis) ir šiems atsakymams suteikti viešai paskelbtos konsultacijos statusą.
3.3.	Verslo veiklą reglamentuojančių teisės aktų sąrašo ir informacijos apie pagrindinius atitinkamos srities ŪS veiklos priežiūros reikalavimų viešinimas	0,50	Vertinama, ar PI skelbia interaktyvų ŪS veiklą ir priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų sąrašą ir (ar) skelbia informaciją apie pagrindinius atitinkamos srities ŪS veiklos priežiūros reikalavimus.	Vadovaujantis VAI 34 str. 2 d. 2 p., ŪS veiklos priežiūrą atliekantis subjektas savo interneto svetainėje skelbia informaciją apie pagrindinius atitinkamos srities ŪS veiklos priežiūros reikalavimus
4.	Konsultavimo paslaugų viešinimas:	0,50:		
4.1.	Konsultavimo paslaugų viešinimas: konsultavimo būdai	0,25	Vertinama ar PI interneto svetainėje nurodomi konsultavimo būdai, kuriais interesantas gali kreiptis į PI dėl konsultacijos suteikimo.	VAI 34 str. 2 d. 4 p. nurodyta, kad priežiūrą atliekantis subjektas savo interneto svetainėje skelbia konsultacijas, informaciją apie

4.2.	Konsultavimo paslaugų viešinimas: konsultavimo temos	0,25	Vertinama, ar konsultavimo paslaugas aprašančioje PI interneto svetainės skiltyje yra pateikiama konsultavimo paslaugų teikimo tvarka ir (ar) kokiais klausimais PI teikia konsultacijas / informaciją.	konsultavimą ir kitos metodinės pagalbos teikimą.
5.	Alternatyvių konsultavimo priemonių naudojimas	1,0	Vertinamos PI taikomos priemonės, kurios laikomos alternatyvios tradicinėms konsultavimo priemonėms. Tradicinės konsultavimo priemonės suprantamos kaip konsultavimas raštu, el. paštu, telefonu, žodžiu PI veiklos vietoje, D.U.K. Balai skiriami už PI taikomas alternatyvias priemones, kurios atitinka skirtingas konsultavimo priemonių kategorijas. Alternatyvių konsultavimo priemonių kategorijos: 1) konsultacijų teikimas realiuoju laiku (Live Chat, Skype, MS Teams, socialiniais tinklais (Facebook, LinkedIn, Instagram ir pan.)), 2) seminarai (gyvi, nuotoliniai, seminarų įrašai, Youtube platformos įrašai, seminarų mokomoji medžiaga ir pan.), 3) konsultacijos ŪS veiklos (verslo užsakymu, patikrinimų metu ir pan.) vietoje, 4) metodiniai leidiniai (gairės, standartai, teisės aktų išaiškinimai, vedliai ir pan.), 5) IT įrankiai (dirbtinio intelekto valdomos konsultavimui skirtos programos, skaitmenizuoti IT sprendimai, supažindinti ūkio subjektus su teisės aktų reikalavimais ir pan.). Jei PI gali pateikti 3 ir daugiau taikomų alternatyvių konsultavimo priemonių kategorijas iliustruojančius pavyzdžius (pavyzdžiui, kategorijos: konsultacijų	Funkcijų optimizavimo aprašo 7.20 p. nurodoma, kad PI turi siekti diegti ir naudoti patogias, operatyvias, paremtas paplitusiais informaciniais sprendimais. konsultavimo ir kitų paslaugų teikimo, bendradarbiavimo su ŪS, ŪS informavimo priemonės

			teikimas realiu laiku, konsultacijos ŪS veiklos vietoje, seminarai, metodiniai leidiniai), jai skiriamas maksimalus įvertinimas. Jei PI pateikia taikomas alternatyvias konsultavimo priemones, kurios patenka po tik viena iš šiame aprašyme nustatytų alternatyvių konsultavimo priemonių kategorijų, jai skiriama 0,50 balo, jei papildomų priemonių neturi – 0,0 balų.	
6.	Proaktyvus konsultavimo paslaugų viešinimas	0,50	Vertinama, ar galimybė konsultuotis aktyviai viešinama (apie galimybę gauti konsultaciją informuojama susitikimų su ūkio subjektais metu, patikrinimų metu, pateikiama informacija apie galimybę gauti konsultaciją kontroliniame klausimyne, priežiūros institucijos darbuotojų el. pašto paraše, naujienlaiškiuose ir pan.). Balas suteikimas, jei taikoma bent viena papildoma konsultavimo paslaugų viešinimo priemonė.	Geroji ŪS priežiūros praktika yra kuo plačiau informavimo ŪS apie teikiamas konsultavimo paslaugas.

5. Patikrinimų atlikimas

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
1.	Patikrinimų reglamentavimas taisyklėse ir jų kokybė	3,5:	Vertinama, ar institucija patvirtinusi ir viešai skelbia (interneto puslapyje lengvai randamas) patikrinimo taisyklės, ar taisyklėse reglamentuojami šie esminiai klausimai:	Viešojo administravimo įstatymo 33 str. 2 d. nustato pareigą PI patvirtinti patikrinimų (planinių/neplaninių) atlikimo taisyklės.

1.1.	Apibrėžtos patikrinimų rūšys ir jų atlikimo pagrindai, organizavimo tvarka	1,0	Vertinama, ar PI ŪS veiklos patikrinimų taisyklėse reglamentavusi atliekamų patikrinimų rūšis (planinius, neplaninius veiklos patikrinimus, kontrolinius pirkimus) ir jų atlikimo pagrindus. Jei nėra apibrėžtas bent vienas elementas: arba patikrinimų rūšys arba jų atlikimo pagrindai, skiriama 0,50 balo, jei taisyklėse reglamentuota abu vertinimo elementai – 1,0 balas.	VAĮ 33 str. 2 d. ŪS veiklos priežiūrą atliekantis subjektas tvirtina planinių ir neplaninių patikrinimų atlikimo tvarką.
1.2	Motyvuoto sprendimo dėl neplaninio patikrinimo priėmimas	0,25	Vertinama, ar PI patikrinimų taisyklėse reglamentuota VAĮ 33 str. 11 d. nuostatos įgyvendinimo tvarka: priimti sprendimą atlikti neplaninį patikrinimą įgalioti asmenys, sprendimo priėmimo/pasirašymo tvarka, sprendimo turinys (patvirtinta forma), įteikimo ŪS tvarka ir pan. Jei institucija atlieka kontrolinius pirkimus, vertinama kaip šios nuostatos reglamentuotos ir taikomos ir tokių patikrinimų atvejams. 0,25 maks. balas suteikiamas, jei nustatyta, kad neplaninis patikrinimas atliekamas motyvuotu sprendimu ir detalizuojama šio sprendimo priėmimo, tvirtinimo, apskundimo tvarka, nurodyti asmenys, kas tvirtina sprendimą ir pan. 0,15 balo skiriama, jei yra tik minimali nuostata, kad neplaninis patikrinimas daromas motyvuotu sprendimu.	VAĮ 33 str. 11 d. numato, kad neplaninis patikrinimas gali būti atliekamas tik esant patvirtintam motyvuotam PI sprendimui, kurio kopija (išskyrus kontrolinių pirkimų atveju) privalo būti įteikiama ŪS prieš atliekant neplaninį patikrinimą.

1.3.	Tikrinimo planų sudarymas ir viešinimas	0,25	Vertinama, ar patikrinimų taisyklėse reglamentuota periodinių (metinių/pusmečio/ketvirčio) patikrinimų planų sudarymo, keitimo, viešinimo tvarka. 0,125 balo suteikiama, jei nėra detalizuota planinių patikrinimų sudarymo tvarka (kas sudaro, koku periodiškumu, kokia informacija surašoma, kaip keičiami planai, kur ir kas viešina ir pan.).	ŪS veiklos planiniai patikrinimai vykdomi pagal priežiūros institucijos patvirtintą patikrinimų planą (VAĮ 33 str.2 d. 1 p.).
1.4.	Nustatyta patikrinimų trukmė	0,50	Vertinama, ar patikrinimų taisyklėse nustatyta galima maksimali ŪS veiklos patikrinimo trukmė skirtingiems patikrinimams. Balas mažinamas 0,25 balo, jei patikrinimo trukmė nėra diferencijuota pagal skirtingus atliekamus veiklos patikrinimus.	VAĮ 33 str. 2 d. ŪS veiklos priežiūrą atliekantis subjektas tvirtina planinių ir neplaninių patikrinimų atlikimo trukmę.
1.5.	ŪS informavimas apie patikrinimą	0,50	Vertinama, ar PI nustačiusi terminus ir būdus, kaip ŪS yra informuojamas apie planinį veiklos patikrinimą. Taip pat vertinama ar nustatytas reglamentavimas užtikrina, kad prieš patikrinimą ŪS būtų suteikiama būtina informacija pasiruošti būsimam patikrinimui (pvz., informacija apie patikrinimo pagrindą, tikslą, patikrinimui reikalingus dokumentus, ar pateikiamas KK, padedantis įsivertinti veiklos atitiktį reikalavimams ir pan.). 0,25 balo suteikiama, jei nėra nustatyta bent vieno elemento – termino ar būdo, kaip ŪS yra informuojamas apie planinį veiklos patikrinimą, ar nesuteikiama būtina informacija pasiruošti būsimam patikrinimui.	VAĮ 33 str. 6 d. priežiūrą atliekantis subjektas, prieš pradėdamas ŪS veiklos planinį patikrinimą, likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų, privalo ŪS informuoti apie numatomą vykdyti patikrinimą, nurodyti atliekamo patikrinimo pagrindą, terminą, dalyką ir pateikti preliminarų dokumentų, kuriuos ŪS turi pateikti priežiūrą atliekančiam subjektui, sąrašą.

1.6.	ŪS supažindinimas su tikrinimo rezultatais	0,50	Vertinama, ar PI reglamentavusi tvarką, kaip vykdomas patikrinimo užbaigimo procesas ir apie patikrinimo rezultatus informuojamas ŪS: 1) kokie pildomi procesiniai dokumentai, 2) ar numatytos galimybės ŪS pateikti papildomus argumentus (pagrindimą) dėl faktinių aplinkybių vertinimo, galimo pažeidimo kvalifikavimo ir pan. 3) kokiais terminais ir būdais patikrinimo išvados pateikiamos ŪS. 0,50 balo skiriama jei yra visi aukščiau išvardinti elementai, 0,25 balo skiriama, jei bent vieno elemento trūksta.	VAĮ 37 str. 1 d. nustato pareigą PI informuoti ŪS apie patikrinimo metu nustatytą galimą teisės aktų reikalavimų pažeidimą: turi būti aiškiai, nedviprasmiškai suformuluota galimo pažeidimo esmė, įvardyta galimai pažeisto teisės akto nuostata ir nurodyta, kokiais įrodymais, faktinėmis aplinkybėmis tai grindžiama.
1.7.	Inspektorių veiksmų ir priežiūros institucijos sprendimų dėl patikrinimų apskundimas	0,50	Vertinama, ar PI reglamentavusi tvarką, kaip ŪS gali pateikti skundą dėl patikrinimo metu institucijos valstybės tarnautojo (inspektoriaus) netinkamų veiksmų ar neveikimo: 1) ar numatyta galimybė (teisė) ŪS pateikti skundą 2) ar reglamentuota, kam gali būti pateikiamas skundas (žinybingumas), 3) ar nustatyta skundo (pareiškimo) pateikimo terminai, būdai (priemonės) ir tvarka. 0,5 balo skiriama jei yra visi aukščiau išvardinti elementai, 0,25 balo skiriama, jei bent vieno elemento trūksta.	VAĮ 22 str. numatyta, kad Asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, arba asmuo, kuris su skundu kreipėsi dėl kito asmens galimo teisių ar teisėtų interesų pažeidimo, turi teisę apskųsti priimtą administracinės procedūros sprendimą, pareigūno, valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens ar darbuotojo veiksmus, jeigu jie turi piktnaudžiavimo ar biurokratizmo požymių (kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatyme)
2.	Patikrinimų planavimas, viešinimas ir ŪS informavimas	3,25:		

2.1.	Planinių patikrinimų dalis (proc.), palyginti su visais patikrinimais	2,0	Siekama, kad didesnę PI vykdomų patikrinimų dalį sudarytų planiniai patikrinimai, tačiau bendras atliekamų patikrinimų skaičius dėl to nebūtų didinamas. Jei planiniai patikrinimai sudaro daugiau nei 50 proc. visų metinių patikrinimų, skiriami 2,0 balai, jei mažiau – 0,0 balų.	Siekama, kad didesnę PI vykdomų patikrinimų dalį sudarytų planiniai patikrinimai, tačiau bendras PI vykdomų patikrinimų skaičius dėl to neturėtų didėti.
2.2.	Metinių patikrinimų planų tvirtinimas/informavimas apie patikrinimą	1,25	Vertinama, ar ataskaitiniu laikotarpiu PI vykdė patikrinimų planavimą, buvo patvirtinusi patikrinimų planus. Jei patikrinimų planai nebuvo sudaromi, tai turi būti pagrįsta. Jei patikrinimų planai nebuvo sudaromi remiantis Viešojo administravimo įstatymo 1 str. 7 d. išimtimi, klausimas nevertinamas (N/A). Pilnas balas suteikiamas, jeigu patikrinimų planai buvo patvirtinti ir pavišinti ir informuota individualiai. Jeigu patikrinimo planas buvo patvirtintas, bet nepavišintas, o ūkio subjektas informuotas prieš patikrinimą, skiriama 0,70 balo (išskyrus atvejus, kai taikoma išimtis viešinimui/informavimui).	VAĮ 33 str. 2 d. numatyta, kad ŪS veiklos priežiūrą atliekantis subjektas tvirtina patikrinimų planą.
3.	Skaidrumo užtikrinimo priemonės patikrinimo planavimo ir vykdymo procese:	2,25:		

3.1.	Automatizuotas patikrinimo plano sudarymas ir automatizuotas priskyrimas atlikti patikrinimą	0,50	Balas skiriamas, jeigu patikrinimo planas sudaromas automatizuotai, remiantis rizikos vertinimo išvadamis ir PI vykdo automatizuotą ūkio subjektų veiklos patikrinimų skirstymo darbuotojams procedūrą.	Patikrinimo plano sudarymas automatizuotai, be galimybės PI darbuotojui pakeisti rizikos vertinimo rezultatus, yra geroji verslo priežiūros praktika, mažinanti korupcijos pasireiškimo riziką.
3.2.	Automatizuotas kontrolinių klausimynų/ patikrinimo aktų pildymas	1,0	Balas skiriamas, jeigu KK pildomi elektroninėmis priemonėmis automatizuotai ir nėra sudaroma galimybė pakeisti tikrinimo rezultatus/pakeisti užpildytą KK, užtikrinama KK pildymo keitimo kontrolė.	Kontrolinio klausimyno pildymas elektroniniu būdu iš karto tikrinimo vietoje yra gera verslo priežiūros praktika (tačiau tik tuo atveju, jei nesudarytos galimybės inspektoriui savarankiškai pakeisti užpildyto kontrolinio klausimyno).
3.3.	Patikrinimo rezultatų fiksavimo kontrolė ("keturių akių" principo įgyvendinimas)	0,25	Balas skiriamas, jeigu nustatyta patikrinimo aktą surašiusio pareigūno vadovo ar kito įgalioto asmens pareiga susipažinti su patikrinimo aktu ar jį derinti, t. y. užtikrinama paskesnė atlikto patikrinimo kontrolė.	Keturių akių principo taikymas peržiūrint patikrinimo aktus – geroji priežiūros institucijų praktika, mažinanti korupcijos pasireiškimo prielaidas.
3.4.	Patikrinimą atliekančių inspektorių rotacija	0,50		Inspektorių rotacija – geroji priežiūros institucijų praktika, mažinanti korupcijos pasireiškimo prielaidas.
4.	Ūkio subjekto atžvilgiu taikytų priežiūros veiksnių istorija	1,0	Balas skiriamas, jeigu PI kaupia ir tvarko informacinėje sistemoje su konkreto ūkio subjekto priežiūra susijusią informaciją (atlikti patikrinimai, gauti skundai, nustatyti pažeidimai, taikytos poveikio priemonės, naujoko statusas ir pan.)	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijose, kaip vienas iš korupcijos pasireiškimo rizikos veiksnių atliekant ūkio subjektų rizikos vertinimą, įvardijamas "Nevertinamos konkreto ūkio subjekto atžvilgiu taikytų priežiūros priemonių intensyvumo ir nuoseklumo, nes nevedamos ūkio subjektų veiklos tikrinimo istorijos (bylos)".

6. Kontroliniai klausimynai

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Vertinimo kriterijaus pagrindimas
1.	Kontrolinių klausimynų naudojimas patikrinimuose	4,0:	Vertinama, ar PI yra patvirtinusi ir naudoja KK ūkio subjekto veiklos planiniuose ir neplaniniuose patikrinimuose.	
1.1.	Kontrolinių klausimynų naudojimas planiniams patikrinimams	3,0	Vertinama, kiek sistemiškai ir dažnai planiniai ŪS veiklos patikrinimai atliekami naudojantis KK. Siektinas pažangus rezultatas – KK (ar atskiras jų dalis) naudoti visuose planiniuose patikrinimuose. Balų skalė: 1) 100-90 % – 3,0 balai 2) 89-80 % – 2,5 balo 3) 79-70 % – 2,0 balai 4) 69-60 % – 1,5 balo 5) 59-50 % – 1,0 balas 6) 49 ir mažiau % - 0,0 balų	
1.2.	Kontrolinių klausimynų naudojimas neplaniniams patikrinimams	1,0	Vertinamas faktas, ar PI laikosi pažangios praktikos ir neplaninius verslo veiklos patikrinimus taip pat atlieka naudojant KK (ar atskiras jų dalis). Detalesnei informacijai surinkti, prašoma nurodyti, kokia neplaninių patikrinimų dalis (proc.) atliekama naudojant KK. Kontrolinių klausimynų naudojimo neplaniniuose patikrinimuose intensyvumas (dažnumas, apimtis) vertinimui įtakos neturės.	Funkcijų optimizavimo aprašo 7.4 p. įtvirtinta rekomendacija PI atliekant tikrinimus naudoti kontrolinius klausimynus. Siekiamybė yra naudoti KK (ar jų dalį) visuose patikrinimuose.
2.	Kontrolinių klausimynų kokybė	3,0	PI prašoma pateikti 3 kontrolinių klausimynų pavyzdžius, kurie buvo parengti/atnaujinti per vertinimo ataskaitinį	KK kokybė lemia, ar KK bus patogiu naudoti tiek inspektoriui, tiek ŪS, ar KK supažindins ūkio

			<p>laikotarpį. Jei institucija patvirtintų naujų/atnaujintų KK neturi (nerengė), šio klausimo vertinimui bus pasirenkami 3 KK atsitiktine tvarka iš esamų patvirtintų ir viešai skelbiamų. KK kokybė vertinama pagal tokius kriterijus:</p> <p>1) nuosekli KK struktūra (įžanginė – bendrų duomenų dalis, klausimų dalis, išvadų dalis), aiški reikalavimų atitikties žymėjimo tvarka;</p> <p>2) KK aiškumas ir konkretumas – kalba nėra specifiška, biurokratinė, pateikiami sąvokų paaiškinimai, nuoseklios, nedviprasmiškos klausimų formuluotės ir pan.;</p> <p>3) patogumas vartotojui (angl. „user friendly“) – pateikiamos interaktyvios nuorodos į teisės aktus, KK skelbiami institucijos internetinėje svetainėje, yra lengva (3 pelės paspaudimais) juos rasti PI internetiniame puslapyje.</p> <p>Balai skiriami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ 1) nuosekli KK struktūra: 1,0 balas ○ 2) KK aiškumas ir konkretumas: 1,0 balas ○ 3) patogumas vartotojui: 1,0 balas. <p>Galutinis vertinimo balas – vertinamų KK balų vidurkis.</p>	<p>subjektą su teisės aktų reikalavimais ir padės geriau jų laikytis.</p>
3.	<p>KK rengimo, peržiūros ir atnaujinimo procesas (jo kokybė):</p>	<p>1,5:</p>	<p>Vertinama, ar institucija turi nustačiusi KK rengimo, peržiūros, derinimo tvarką (nuostatos gali būti įtvirtintos ir atskiruose norminiuose dokumentuose), procedūras.</p>	<p>KK rengimo ir atnaujinimo procesas turi užtikrinti KK rengimo savalaikiškumą, aktualumą ir kokybę. Kriterijai sudaryti remiantis KK aprašu.</p>

3.1.	Nustatyta KK periodinė peržiūra	0,50	Vertinama, ar PI užtikrina KK aktualumą ir yra nustačiusi reguliarios peržiūros procesus, t. y. ar yra nustatyti klausimyno peržiūros periodiškumas ar atvejai, kada atliekamas klausimyno vertinimas, pakeitimai.	KK peržiūra užtikrina KK aktualumą (pvz., 2 kartus per metus įsigalioja ŪS veiklą ir priežiūrą reglamentuojantys teisės aktai, jų pakeitimai, todėl aktualu, kad KK būtų atitinkamai peržiūrimi).
3.2.	Paskirti už KK rengimą atsakingi asmenys	0,50	Vertinama, ar PI yra paskirti atsakingi asmenys (padaliniai), kurie atsakingi periodiškai ir sistemiškai vertinti KK kokybę ir poreikį juos keisti.	Atsakingų už KK rengimą asmenų paskyrimas užtikrina, kad vyktų rengimo ir atnaujinimo procesas, jo kontrolė.
3.3.	Kontrolinių klausimynų projektų derinami su suinteresuotomis šalimis	0,50	Vertinama, ar institucija keisdama ir, ypač rengdama naujus KK derina (konsultuojasi) juos su prižiūrimo verslo atstovais, kitais suinteresuotais asmenimis. Vertinama kokiais būdais, priemonėmis vykdomas KK derinimas (konsultavimas).	Konsultacijos su ŪS, asociacijomis dėl KK užtikrina KK kokybę, skaidrumą.
4.	KK sklaida	1,5:		
4.1.	KK pateikimas ūkio subjektui prieš patikrinimą	1,0	Vertinama, ar PI, prieš atlikdama ŪS patikrinimą, jam siunčia patikrinimo KK (ar nuorodą į jo viešinimą) susipažinti, savarankiškai įsivertinti atitiktį. Vertinimo išimtis taikoma atvejams, kai pagal teisės aktų reikalavimus PI negali įspėti apie planinius patikrinimus.	ŪS gali įsivertinti ūkinės veiklos atitiktį reikalavimams ir ištaisyti galimus pažeidimus.
4.2.	KK sklaidos priemonės	0,50	Vertinama, kiek aktyviai PI siekia viešinti KK ir juos naudoti kaip konsultavimo, verslo veiklos atitikties įsivertinimo priemonę. Balas suteikiamas, jei institucija imasi bent vienos papildomos (be KK skelbimo institucijos interneto svetainėje) KK sklaidos priemonės.	KK sklaida yra ypač aktuali. Tikslas yra užtikrinti ŪS informuotumą ir galimybes įsivertinti ūkinės veiklos atitiktį reikalavimams, užtikrinti veiklos patikrinimo skaidrumą.

7. Poveikio priemonių taikymas

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
1.	Patikrinimų ir poveikio priemonių taikymo funkcijų atskyrimas	1,0	<p>ŪS veiklos patikrinimo ir poveikio priemonių taikymo funkcijas turėtų atlikti skirtingi PI pareigūnai ar padaliniai, taip pat funkcijas gali atlikti skirtingi viešojo administravimo subjektai. Sprendimą dėl poveikio priemonių skyrimo ir poveikių priemonių taikymo turėtų atlikti skirtingi asmenys ar padaliniai. 1,0 balas suteikiamas, jei patikrinimų ir poveikio priemonių taikymo funkcijos yra atskirtos. Jeigu taikoma VAĮ 30 str. 1 d. 6 p. numatyta išimtis, kai funkcijų atskyrimo principas netaikomas, jeigu kituose ŪS veiklos priežiūrą reglamentuojančiuose įstatymuose ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose patikrinimo ir poveikio priemonių taikymo funkcijos yra priskirtos vienam pareigūnui (padaliniui), klausimas nevertinamas (N/A).</p>	<p>VAĮ 30 str. 6 p. įtvirtintas funkcijų atskyrimo principas, kai ŪS patikrinimus ir poveikio priemonių ŪS taikymą turi atlikti skirtingi priežiūrą atliekančio subjekto pareigūnai ar priežiūrą atliekančio subjekto padaliniai arba minėtos funkcijos yra priskirtos skirtingiems viešojo administravimo subjektams. Taip pat Administracinių nusižengimų kodekso 615 straipsnio 3 d. nurodyta, kad tas pats pareigūnas paprastai negali tirti administracinio nusižengimo ir priimti nutarimo administracinio nusižengimo byloje (nagrinėti administracinio nusižengimo bylos), išskyrus atvejus, kai tai neįmanoma dėl organizacinių kliūčių ar institucijos struktūros.</p>

2.	Poveikio priemonių taikymo tvarkos prieinamumas PI svetainėje	1,0	<p>PI turėtų viešai skelbti lengvai prieinamą poveikio priemonių taikymo ŪS tvarką savo interneto svetainėje (jei tai yra atskiras dokumentas) arba aiškiai nurodyti, kad poveikių priemonių taikymo tvarka yra kito dokumento sudėtinė dalis. Lengvai prieinama – randama iki 3 mygtukų paspaudimų.</p> <p>Dėl išimčių, kai dėl PI veiklos specifikos ar teisės aktų reikalavimų poveikio priemonių taikymo tvarka negali būti viešai skelbiama, klausimas nevertinamas (N/A).</p>	VAĮ 34 str. 2 d. 1 p. nurodyta, kad ŪS veiklos priežiūrą atliekantis subjektas savo interneto svetainėje turi skelbti teisės aktą, nustatantį poveikio priemonių taikymą.
3.	Poveikio priemonių taikymo tvarka:	8,0:		EBPO Priežiūros ir patikrinimų vertinimo įrankis. 4.3, 4.4 subkriterijus. Teigiama, kad inspektoriai turi turėti nuorodas/gaires kaip elgtis konkrečiais atvejais.
3.1.	Poveikio priemonių taikymo tvarkos aiškumas	4,0	<p>Priežiūros institucijos savo vidaus norminiuose dokumentuose turėtų detalizuoti už kokius pažeidimus kokios poveikio priemonės taikomos, aiškus baudos dydžio apskaičiavimas, jei taikoma, kaip atsižvelgiama į pažeidimo pobūdį, žalos dydį ir mastą, bei kitas įstatymuose numatytas aplinkybes (pvz., lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės). Klausimas nevertinamas, jei vienintelė PI taikoma poveikio priemonė – licencijos sustabdymas/ naikinimas.</p>	Pagal VAĮ 37 str. 1 d. Poveikio priemonės ŪS skiriamos atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose numatytas aplinkybes.

3.2.	Pažeidimų nagrinėjimas: apibrėžti atsakingi asmenys ir terminai	2,0	PI savo vidaus norminiuose dokumentuose turėtų nurodyti, kas atlieka pažeidimų tyrimą, per kiek laiko turėtų būti išnagrinėtas pažeidimas. 2,0 balai skiriami už atsakingų asmenų ir nagrinėjimo terminų nurodymą, 1,0 balas skiriamas, jei yra nurodytas tik vienas iš šių dviejų elementų.	Geroji PI veiklos praktika yra PI vidaus norminiame teisės akte nustatyti atsakingus už pažeidimų tyrimą asmenis/padalinius ir pažeidimo išnagrinėjimo terminus.
3.3.	Ūkio subjekto informavimas apie jo teisę apskusti sprendimą dėl poveikio priemonės taikymo	1,0	Vertinama, ar PI įteikiant ūkio subjektui sprendimą dėl poveikio priemonės taikymo informuoja apie jo teisę skusti PI sprendimą: nurodo skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką.	VAĮ 10 str. 5 d. 7 p. įtvirtinta, kad administraciniame sprendime, be kita ko, turi būti nurodyta administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką.
3.4.	Ūkio subjekto teisės ir pareigos pažeidimo nagrinėjimo procese	1,0	Vidaus administravimo tvarkoje turi būti nurodytos ŪS, kurio atžvilgiu pradėtas poveikio priemonės taikymo procesas, teisės ir pareigos: teisė galimo pažeidimo nagrinėjimo metu susipažinti su surinkta medžiaga, pateikti įrodymus, duoti paaiškinimus raštu ar žodžiu, teikti prašymus. Jam turi būti suteikiama pakankamai laiko įrodymams pateikti ir paaiškinimams duoti. 1,0 balas suteikiamas, jei vidaus administravimo tvarkoje nurodyti visi elementai.	Pagal VAĮ 37 str. 3 d. ŪS turi teisę galimo pažeidimo nagrinėjimo metu susipažinti su surinkta medžiaga, pateikti įrodymus, duoti paaiškinimus raštu ar žodžiu, teikti prašymus. Jam turi būti suteikiama pakankamai laiko įrodymams pateikti ir paaiškinimams duoti.
5.	Pritaikytų poveikio priemonių viešinimas	Papildo mas 1,0 balas, jei PI surinko 9,0 ar	PI savo interneto svetainėje skelbia informaciją apie ūkio subjektams taikytas poveikio priemones nurodant: 1. Už kokius pažeidimus skirta poveikio priemonė; 2. Kokia poveikio priemonė buvo taikyta; 3. Nurodyta pažeidimo esmė	Geroji PI veiklos praktika yra skelbti informaciją apie pritaikytas poveikio priemones.

	mažiau balų	ir motyvuotas išaiškinimas dėl poveikio priemonės skyrimo; 4. Pritaikytų poveikio priemonių viešinimas vykdomas sistemiškai, visų ūkio subjektų atžvilgiu. Jeigu praktika atitinka visus kriterijus, skiriamas papildomas 1 balas, jei atitinka 3 kriterijus – 0,50 balo, jei už visus kitus klausimus surenkama ne daugiau kaip 9,0 balai. Didinamas bendras balas iki maks. 10,0 balų.	
--	----------------	--	--

8. „Verslo naujoko“ statuso taikymas

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
	Metodinės pagalbos teikimo priemonės pirmuosius metus veiklą vykdančiams ūkio subjektams:	4,0:		
1.1.	Numatytos metodinės pagalbos teikimo priemonės pirmuosius metus veiklą vykdančiams ŪS	3,0	PI savo vidaus administravimo tvarkos apraše turėtų nustatyti sistemingos metodinės pagalbos pirmuosius metus veiklą vykdančiams ŪS teikimo priemonės ir jų teikimo tvarką. Vertinamos konkrečios metodinės pagalbos teikimo priemonės tokios kaip pasisveikinimo laiško išsiuntimas, "Verslo naujokui" priskirto koordinatoriaus paskyrimas, konsultavimas prioritetine tvarka, tikslinės informacijos paketai, tiksliniai mokymai/seminarai ir	Funkcijų optimizavimo aprašo 7.13 p. nurodyta, kad siektina praktika – subjektams, pradėjusiems ūkinę veiklą ar ketinantiems ją pradėti, skirti papildomų išteklių konsultacijoms, metodinei pagalbai teikti.

			pan. Jei priežiūros institucija yra numačiusi 1 priemonę – 1,0 balas, 2 priemonės – 2,0 balai, daugiau nei 3 priemonės – 3,0 balai.	
1.2.	Metodinės pagalbos teikimo priemonės pirmuosius metus veiklą vykdančiams ūkio subjektams teikimo tvarka	1,0	PI savo vidaus administravimo tvarkos (ar procesų) apraše turėtų nustatyti sistemingos metodinės pagalbos pirmuosius metus veiklą vykdančiams ūkio subjektams teikimo tvarką: kai identifikuojamas verslo naujokas, PI darbuotojo veiksmams identifikuojant verslo naujoką. Balas suteikiamas, jeigu metodinės pagalbos teikimo pirmuosius metus veiklą vykdančiams ūkio subjektams tvarka numatyta visose priežiūros srityse (visiems prižiūrimiems subjektams).	
3.	ŪS veiklos pradžios apibrėžimas	2,0	PI savo vidaus teisės aktuose aiškiai apibrėžia momentą, nuo kurio laikoma, kad ŪS pradeda savo veiklą.	Siekiant tinkamai įgyvendinti VAĮ 33 str. 7 d. nuostatą, jog pirmaisiais metais po ūkio subjekto veiklos, dėl kurios atliekamas veiklos patikrinimas, pradžios šiam subjektui už atliekamo pirmojo planinio patikrinimo metu nustatytus pažeidimus negali būti taikomos poveikio priemonės, susijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu (sustabdomos ar naikinamos veiklos licencijos), PI turi identifikuoti savo priežiūros srityje momentą, nuo kurio laikoma, kad ŪS pradeda savo veiklą. Be to, identifikuojant priežiūros srityje veiklą pradedančių ŪS ratą, sudaromos prielaidos vieningam "Verslo naujokų" statuso taikymui visos PI mastu.

3.	Tikslinės metodinės pagalbos „verslo naujokams“ taikymas	3,0	Vertinama ar PI kasdieninėje veikloje taiko gerąsias praktikas dėl metodinės pagalbos teikimo "Verslo naujokams". Informacinis prisistatymo laiškas yra "Verslo naujokui" siunčiama informacija supažindinanti su PI veikla ir paaiškinimais kuo PI gali padėti pirmus metus veiklą vykdančiam ŪS. Metodinės pagalbos teikimo informacinis paketas yra tikslinės informacijos rinkinys, skirtas informuoti naujai veiklą pradėjusį ŪS apie teikiamas metodinės pagalbos priemones. Seminarai ir mokymai šio klausimo vertinimo apimtyje yra būtent "Verslo naujokui" pritaikyti renginiai skirti išaiškinti "Verslo naujokui" kaip vykdyti veiklą laikantis teisės aktų reikalavimų.	Funkcijų optimizavimo aprašo 7.13 p. nurodyta, kad siektina praktika – subjektams, pradėjusiems ūkinę veiklą ar ketinantiems ją pradėti, skirti papildomų išteklių konsultacijoms, metodinei pagalbai teikti.
4.	Dalis verslo naujokų, gavusių tikslines verslo naujokams skirtas metodinės pagalbos priemones	1,0	Balas suteikiamas, jeigu ≥ 70 proc. verslo naujokų ataskaitiniu laikotarpiu gavo tikslines metodinės pagalbos priemones.	

9. Mažareikšmiškumo institutas

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
1.	Mažareikšmių pažeidimų/mažai pavojingos veikos ar jų apibrėžimo kriterijų nustatymas	7,0	Vertinama, ar yra nustatyti mažareikšmiai teisės aktų reikalavimų pažeidimai konkrečiose ŪS veiklos srityse arba apibrėžti tokių pažeidimų nustatymo kriterijai. Balas nesuteikiamas, jeigu mažareikšmių pažeidimų nustatymo kriterijai siejami tik su galimybe patikrinimo vietoje ištaisyti pažeidimą, arba už mažareikšmio pažeidimo neištaisymą skiriama griežčiausia poveikio priemonė – leidimo/licencijos sustabdymas/panaikinimas, arba nėra aiškiai apibrėžtas pažeidimu sukeliamas žalos kriterijus. 3,5 balo skiriama jei priežiūros institucija taiko atsakomybę pagal specialiuosius įstatymus ir ANK, tačiau yra nustatyti tik mažareikšmiai teisės aktų reikalavimų pažeidimai visose ūkio subjektų veiklos srityse arba apibrėžti tokių pažeidimų nustatymo kriterijai pagal specialiuosius įstatymus arba tik kriterijai, kuriais vadovaujantis ANK 12 straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu.	VAĮ 38 str. 2 p. apibrėžia, kad teisės aktų reikalavimų pažeidimai, kurie laikomi mažareikšmiais konkrečiose ŪS veiklos srityse, ar tokių pažeidimų kriterijai nurodomi priežiūrą atliekančio subjekto vadovo ar jo įgalioto asmens, kolegialios priežiūrą atliekančio subjekto institucijos arba aukštesniojo pagal pavaldumą viešojo administravimo subjekto priimamuose norminiuose teisės aktuose.
2.	Mažareikšmių pažeidimų ištaisyimas:	3,0:		

2.1.	Mažareikšmių pažeidimų ištaisymo terminas	2,0	Vertinama, ar PI vidaus teisės aktuose (tvarkose, taisyklėse, aprašuose) nustatė protingą terminą mažareikšmiams pažeidimams ištaisyti. Geroji PI praktika yra nustatyti konkrečius galimus maksimalius ištaisymo terminus.	VAĮ 38 str. 1 dalyje nurodoma, kad, jei mažareikšmio pažeidimo ištaisyti nedelsiant neįmanoma, nustatomas protingas terminas tai padaryti.
2.2.	Mažareikšmių pažeidimų ištaisymo kontrolė	1,0	Mažareikšmių pažeidimų ištaisymo kontrolės galimi variantai: 1. Visais atvejais atliekamas grįžtamasis patikrinimas. 2. Su ŪS suderinamas pažeidimo ištaisymo terminas ir įrodymų apie ištaisyta pažeidimą pateikimo tvarka (neatliekamas grįžtamasis patikrinimas). 3. Mažareikšmio pažeidimo ištaisymo faktas patikrinamas sekančio patikrinimo (ne grįžtamojo patikrinimo) metu. Teigiamas balas suteikiamas už 2 ir 3 atsakymų variantus. Jeigu tinkama praktika nėra vykdoma bent vienoje iš prižiūrimų sričių, skiriamas 0,50 balo.	Geroji PI veiklos praktika yra neatlikti ŪS veiklos patikrinimo vien tam, kad nustatytų, ar ištaisytas mažareikšmis pažeidimas. Tik tuomet būtų įgyvendintas VAĮ 30 str. 1 d. 7 p. nurodytas rizikos vertinimo principas (šalinami didžiausi rizikos atvejai, riziką siejant su žalos atsiradimo tikimybe ir tokios žalos dydžiu bei mastu). Savo ruožtu, ŪS turėtų informuoti PI apie mažareikšmio pažeidimo ištaisymą ir apie tai, kokių veiksmų imtasi šalinant pažeidimą, nurodyti šio pažeidimo pašalinimo datą ir, jeigu yra galimybė, pateikti tai įrodančius faktus.
3.	Netinkamas mažareikšmiškumo instituto taikymas	-3/0	Vertinama, ar buvo panaikintas PI priimtas ar po įsiteisėjusio teismo/ikiteisminių ginčų institucijos sprendimo poveikio priemonių pritaikymas ŪS už mažareikšmius teisės aktų pažeidimus. Jeigu buvo pateiktas (-i) ŪS pagrįstas (-i) skundas (-ai) dėl poveikio priemonių taikymo dėl mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų, skiriamas neigiamas įvertinimas. Taip – (-3,0) balai; Ne – 0,0 balų.	

10. Grįžtamasis ryšys

Nr.	Vertinimo kriterijus	Maks. balai	Vertinimo kriterijaus detalizavimas	Kriterijaus reikšmė/pagrindimas
○	Grįžtamojo ryšio organizavimo kokybė/efektyvumas:	2,0:		
1.1.	Apklausų klausimų peržiūra	0,50	Vertinama, ar numatyta grįžtamojo ryšio klausimų peržiūros procedūra, koku periodišku numatyta peržiūrėti klausimus.	
1.2.	Nustatyti atsakingi asmenys už apklausų organizavimą	0,40	Siekiant užtikrinti grįžtamojo ryšio kokybės valdymą, turi būti paskirti atsakingi asmenys už grįžtamojo ryšio organizavimą (apklausų poreikio analizę, apklausų klausimų peržiūrą, apklausų vykdymą, rezultatų analizę).	
1.3.	Nuolatinis ūkio subjektų nuomonės stebėjimas pagal priežiūros veiklas:			
1.3.1.	konsultacijos	0,20	Vertinama, ar ūkio subjektas apklausiamas iš karto po suteiktos konsultacijos	
1.3.2.	patikrinimai	0,20	Vertinama, ar ūkio subjektas apklausiamas iš karto po atlikto patikrinimo	
1.3.3.	administracinės paslaugos	0,20	Vertinama, ar atliekant apklausas ir nuomonių tyrimus, atkreipiamas dėmesys į tai, kaip ŪS vertina atskiras institucijos teikiamas paslaugas (licencijų, pažymų išdavimas). Administracinė paslauga suprantama taip kaip apibrėžta Viešojo administravimo įstatyme.	Funkcijų optimizavimo aprašo 7.22 p. apibrėžta, jog nustatant PI būsimų laikotarpių siekiamus uždavinius ir veiklos efektyvumo rodiklius, turėtų būti atsižvelgiama į ŪS, kurių veiklą prižiūri atitinkama institucija, reguliariai atliekamų apklausų ir nuomonių tyrimų rezultatus.

1.4.	Grįžtamojo ryšio sklaidos priemonės	0,50	PI turi aktyviai ir kuo įvairesniais kanalais informuoti apie vykdomas apklausas, kad kuo daugiau ŪS pareikštų savo nuomonę apie PI. Pavyzdžiui, informavimas apie apklausą iškart po patikrinimo, nuorodą į apklausą kontroliniame klausimyne, reklamjuostė interneto svetainėje, socialiniuose tinkluose ir pan.). Grįžtamojo ryšio sklaida turėtų būti aktyvi – institucija deda pastangas, kad kuo daugiau interesantų pareikštų nuomonę apie instituciją. Nurodyti pavyzdžius. Naudotos daugiau kaip 2 priemonės – 0,50 balo; naudota 1 priemonė – 0,25 balo; neturi priemonių – 0,0 balų.	Siekiant tobulinti PI darbo kokybę, svarbu atsižvelgti į prižiūrimų ŪS nuomonę ir įvertinimus. Tai leidžia identifikuoti esminius institucijos veiklos trūkumus ir imtis koreguojančių priemonių.
2.	Informacijos apie institucijos veiklą rinkimas: apklausų turinys	5,0:		
2.1.	Ūkio subjektų nuomonė dėl patikrinimo	0,40		
2.2.	Kontrolinių klausimynų naudingumo vertinimas	0,40		Funkcijų optimizavimo aprašo 11.2 p. rekomenduojama įsidięgti rodiklį, kuriuo matuotų ŪS nuomonę, ar KK geriau padėjo suprasti teisės aktų reikalavimus ir jų laikytis.
2.3.	Suteiktų konsultacijų naudos vertinimas	0,40		Funkcijų optimizavimo aprašo 11.1 p. rekomenduojama įsidięgti rodiklį, kuris matuotų ŪS nuomonę, ar PI konsultacija buvo naudinga, padėjo suprasti teisės aktus ir jų laikytis.
2.4.	Suteiktos metodinės pagalbos naudos vertinimas	0,40		

2.5.	Vykdomų prevencijos priemonių pakankamumas, nauda	0,40	Vertinama, ar atliekant apklausas ir nuomonių tyrimus, atkreipiamas dėmesys į tai, kaip ūkio subjektas vertina PI vykdomų prevencinių priemonių naudą, jų pakankumą	
2.6.	Konsultacijų pirmais veiklos metais nauda	0,40		Funkcijų optimizavimo aprašo 11.3 p. rekomenduojama įsdiegti rodiklį, kuriuo matuotų ŪS nuomonę apie pirmaisiais veiklos metais gautų konsultacijų naudą.
2.7.	Labiausiai norimi pokyčiai institucijos veikloje	0,40		
2.8.	Priežiūros institucijos teikiamų administracinių paslaugų kokybė	0,40	Vertinama, ar atliekant apklausas ir nuomonių tyrimus, atkreipiamas dėmesys į tai, kaip ūkio subjektas vertina atskiras institucijos teikiamas paslaugas (licencijų, pažymų išdavimas). Administracinė paslauga suprantama taip kaip apibrėžta Viešojo administravimo įstatyme.	
2.9.	Informacijos prieinamumas ir aiškumas, kokios informacijos labiausiai trūksta	0,40	Vertinama, ar atliekant apklausas ir nuomonių tyrimus, atkreipiamas dėmesys į tai, kaip ūkio subjektas vertina informacijos prieinamumą, aiškumą	
2.10.	Ūkio subjektų susidūrimas su korupcijos apraiškomis, bendraujant su institucijos darbuotojais	0,40	Vertinama, ar priežiūros institucija klausia ar priežiūros institucijos darbuotojai, inspektoriai tiesiogiai arba netiesiogiai prašė atlygio	

2.11.	Ūkio subjekto nuomonė apie inspektoriaus elgesį/ profesionalumą patikrinimo metu	0,40	Vertinama, ar atliekant apklausas ir nuomonių tyrimus, atkreipiamas dėmesys į tai, kaip ūkio subjektas vertina inspektoriaus elgesį/ profesionalumą patikrinimo metu	
2.12.	Teisės aktų reikalavimų nepagrįstumo, neproporcingo vertinimas	0,40		
2.13.	Vykdoma visuomenės/ vartotojų grupių gyventojų apklausos dėl prižiūrimos srities (pvz., maisto sauga ir kokybė), kuriose priežiūros institucija vykdo ūkio subjektų priežiūros funkcijas	0,20	Vertinama, ar PI vykdo gyventojų (tikslinių grupių) apklausas siekiant įvertinti, kaip gyventojai supranta PI saugomos vertybės užtikrinimo lygį (pvz., maisto saugos srityje: ar gyventojai mano, kad maistas yra saugus ir kokybiškas.	
3.	Grįžtamojo ryšio rezultatų analizė	1,0	Vertinama, ar priežiūros institucija vertina apklausų rezultatus. Balas suteikiamas, jei tai numatyta vidinėje PI tvarkoje ir/arba realiai buvo atliktas apklausos rezultatų vertinimas (pateikiami įrodymai)	

4.0.	Iniciatyvos, kurios padeda augti verslui/ užtikrina verslo plėtrą	2,0	Vertinamos PI iniciatyvos, kurios buvo skirtos padėti auginti verslą (išskyrus įprastai priežiūros institucijos veikloje teikiamas konsultacijas, metodinę pagalbą), pvz.: reguliavimo bandomoji aplinka (sand-box), reguliacinės iniciatyvos, mažinančios administracinę ar priežiūros našta, priežiūros veiklos gerinimo priemonės (įskaitant ir dirbtinio intelekto naudojimą), kurių tiesioginę ar netiesioginę naudą galėjo patirti ūkio subjektai ir t.t.	VAĮ 31 str. 1 d. numatyta, kad priežiūros institucija, atlikdama ūkio subjektų veiklos priežiūrą, turi ne tik teikti metodinę pagalbą ūkio subjektams, siekti užkirsti kelią žalai teisės normų saugomoms vertybėms atsirasti (teisės aktų pažeidimų prevencijai), bet kartu ir išlaikyti tvarų ekonominės veiklos vykdymą bei verslo plėtrą.
------	---	------------	---	---